

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Programı

HOLLANDA'DA TÜRK ÇOCUKLARINA
TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERSİNDE TEKNOLOJİNİN KULLANIMI

Adem YAVAŞ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2021

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye ... En İyiyeye ...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Programı

HOLLANDA'DA TÜRK ÇOCUKLARINA TÜRKÇE
ÖĞRETİMİ DERSİNDE TEKNOLOJİNİN KULLANIMI

THE USE OF TECHNOLOGY DURING TURKISH CLASSES IN
THE NETHERLANDS FOR CHILDREN WITH TURKISH ROOTS

Adem YAVAŞ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2021

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne,

Adem YAVAŞ'ın hazırladığı “Hollanda'da T¼rk çocuklarına T¼rke Öğretimi Dersinde Teknolojinin Kullanımı” başlıklı bu çalışma j¼rimiz tarafından **T¼rke ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalında Y¼ksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

J¼ri Başkanı	Prof. Dr. Özay KARADAĞ	İmza
J¼ri Üyesi (Danışman)	Doç. Dr. Mahir KALFA	İmza
J¼ri Üyesi	Prof. Dr. Bayram BAŞ	İmza

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisans¼st¼ Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki j¼ri üyeleri tarafından 11 / 06 / 2021 tarihinde uygun gör¼lm¼ř ve Enstit¼ Yönetim Kurulunca / / tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Selahattin GELBAL
Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

Öz

Hollanda'da yaşayan Türk çocuklarının ana dillerine, kültürel ve tarihî değerlerine sahip çıkma bilincinde olmaları çok önemlidir. Bu bağlamda Türkiye'den resmî makamlarca, gerek Dışişleri Bakanlığı gerekse Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, Hollanda'da yaşayan Türk çocuklarına yönelik Türkçe dersleri alabilmeleri konusunda, sivil toplum kurumları aracılığıyla eğitim vermek üzere çeşitli seviyelerde ders kitapları, Türkçe öğretmenleri ve teknolojik ders materyalleri gönderilmektedir. Bu çalışma kapsamında Türk çocuklarının ana dillerinde dinleme, konuşma, yazma ve okuma gibi temel dil becerileri öğretiminde hangi teknolojilerin kullanıldığına dair görüşlerinin saptanması için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması araştırmanın hem ürünü hem de nesnesi olabilecek nitel araştırma içerisindeki desen türüdür. Başka bir deyişle durum çalışması, araştırmacının gerçek yaşam, güncel bir sistem veya belli bir zaman içindeki çoklu sınırlandırılmış durumlar hakkında gözlem, görüşme, doküman ve raporlar aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2020). Alan araştırması Hollanda'da gerçekleştirilen bu çalışmada, teknolojik araçların kullanımına eğitim ortamında ne kadar yer verildiği ve öğretmenlerin Türkçe öğretimi derslerinde teknolojik araçların kullanımı konusundaki yeterlilikleri ön plana çıkarılmıştır.

Anahtar sözcükler: Hollanda'da Türkçe eğitimi, Türkçe dil eğitiminde teknoloji, Türkçe öğretimi ve teknoloji, Avrupa'da Türkçe dersler.

Abstract

It is very important for Turkish children living in the Netherlands to identify with their mother tongue and be aware of cultural and historical values. In this context, public authorities in Turkey, the Ministry of Foreign Affairs as well as the Ministry of Education, have provided a wide variety of textbooks, technologic course materials and Turkish teachers through civil society organizations, for the purpose of offering Turkish language lessons. Within the scope of this study, a case study, one of the qualitative research methods, was used to determine the opinions of Turkish children on which technologies are used in teaching basic language skills such as listening, speaking, writing and reading in their mother tongue. Case study is the type of pattern in qualitative research that can be both the product and the object of the research. In other words, case study is a qualitative approach in which the researcher collects detailed and in-depth information about real life, a current system or multiple constrained situations in a certain time period through observations, interviews, documents and reports (Creswell, 2018). The field research of this study was carried out in the Netherlands. The extent to which the use of technological tools is included in the educational environment and the competencies of teachers in the use of technological tools in Turkish teaching lessons will come to the fore.

Keywords: Turkish education in the Netherlands, technology in Turkish language education, Turkish teaching and technology, Turkish courses in Europe.

Teşekkür

Yüksek lisans eğitimim boyunca ve bu çalışmanın ortaya çıkarılması sürecinde beni büyük bir sabırla yönlendiren, bilgi ve tecrübeleri ile bana yol gösteren, bu yolda bana âdeta bir yoldaş olan çok kıymetli, değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Mahir KALFA'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım, Prof. Dr. Özay KARADAĞ, Prof. Dr. Bayram BAŞ, Prof. Dr. Mustafa Serdar KÖKSAL, Prof. Dr. Nurettin DEMİR, Prof. Dr. Mehmet Derviş KILINÇKAYA, Prof. Dr. Cahit GELEKÇİ, Doç. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU ve Doç. Dr. Filiz METE'ye çok teşekkür ederim.

Araştırma boyunca her soruma sabırla cevap veren bölüm sekreteri Gülüzar ŞİMŞEKER'e ve emeği geçen tüm enstitü çalışanlarına çok teşekkür ederim.

Son iki yılımı birlikte geçirmekten büyük mutluluk duyduğum, birlikte güzel anılar biriktirdiğimiz, yüksek lisans eğitimimin en büyük kazanımı olan sevgili bölüm arkadaşlarıma, bu tecrübeme dostlukları ile değer kattıkları için çok teşekkür ederim.

Anket çalışmamı gerçekleştirmemde bana yardımcı olan Amsterdam Yunus Emre Enstitüsü'nün tüm çalışanlarına ve özellikle eğitim koordinatörü, Sayın Canan GÖNENÇAY'a çok teşekkür ederim.

Son olarak, tez yazım sürecimde bana yardımcı olan ve desteği ile her zaman yanımda olan sevgili eşime, destekleri ile her daim beni yüreklendiren canım aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İçindekiler

Kabul ve Onay.....	i
Öz.....	ii
Abstract.....	iii
Teşekkür.....	iv
Tablolar Dizini.....	viii
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	ix
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	5
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	6
Araştırma Problemi.....	7
Sayıtlar.....	8
Sınırlılıklar.....	8
Tanımlar.....	9
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	10
Teknoloji.....	10
Eğitimde Teknolojinin Kullanımı.....	11
Hollanda'daki Türk Çocuklarının Ana Dillerini Öğrenmelerinde Teknolojinin Kullanımı.....	13
Eğitimde Kullanılan Teknolojinin Avantajları ve Dezavantajları.....	14
Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu.....	16
Eğitimde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Araştırmalar.....	17
Bölüm 3 Yöntem.....	20
Araştırma Modeli.....	20
Çalışma Grubu.....	22
Veri Toplama Süreci.....	24
Veri Toplama Araçları.....	25
Odak Grup Görüşmesi.....	25

Verilerin Analizi	28
Araştırmada Etik.....	29
Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği.....	30
Bölüm 4 Bulgular ve Yorumlar	31
Araştırmanın Alt Problemlerine Ait Bulgular Ve Yorumlar	31
Araştırmanın birinci alt problemi. Hollanda'da Türkçe öğretim veren öğretmenlerin, dersteki teknolojik materyalleri kullanma düzeyleri nedir?.....	31
Araştırmanın ikinci alt problemi. Hollanda'da Türk çocuklarına verilen Türkçe derslerinde kullanılan teknolojik materyaller, öğrencilerin dil becerilerini nasıl etkilemektedir?	32
Araştırmanın üçüncü alt problemi. Hollanda'da Türk çocuklarına Türkçe öğretimi dersinde kullanılan teknolojik materyaller, dersin verimliliğine nasıl etki etmektedir?	33
Araştırmanın dördüncü alt problemi. Türkçe öğretimi dersinde, etkili öğretim teknolojisi kullanmayı etkileyen faktörler nelerdir?	33
Odak Grup Görüşmesi Yapılan Öğretmenlerin Görüşlerine Yönelik Bulgular ...	34
Odak Grup Görüşmesi Yapılan Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Bulgular.....	44
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler	51
Sonuç.....	51
Tartışma.....	53
Öneriler	54
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na Yönelik Öneriler	56
Hollanda'da Türkçe Eğitim Veren Kurumlara Yönelik Öneriler	57
Kaynaklar	58
EK-A: Gönüllü Öğretmen Katılım Formu	66
EK-B: Öğretmenlere Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	67
EK-C: Veli İzni Formu	69
EK-Ç: Gönüllü Öğrenci Katılım Formu	70

EK-D: Öğrencilere Yönelik Tam Yapılandırılmış Türkçe Görüşme Formu.....	71
EK-E: Nederlandse Gestructureerde Interview Formulier Voor Leerlingen	75
EK-F: Etik Komisyonu Onay Bildirimi	79
EK-G: Etik Beyanı	80
EK-Ğ: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu	81
EK-H: Thesis/Dissertation Originality Report.....	82
EK-İ: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı	83

Tablolar Dizini

Tablo 1 Araştırmaya Katılan Öğretmenlere Ait Bilgiler	23
Tablo 2 Araştırmaya Katılan Öğrencilere Ait Bilgiler.....	23
Tablo 3 Veri Toplama Sürecine Yönelik Çalışma Takvimi	24
Tablo 4 Soru 1'e Ait Bulgular.....	44
Tablo 5 Soru 2'ye Ait Bulgular.....	44
Tablo 6 Soru 3'e Ait Bulgular.....	45
Tablo 7 Soru 4'e Ait Bulgular.....	45
Tablo 8 Soru 5'e Ait Bulgular.....	46
Tablo 9 Soru 6'ya Ait Bulgular.....	46
Tablo 10 Soru 7'ye Ait Bulgular.....	47
Tablo 11 Soru 8'e Ait Bulgular.....	47
Tablo 12 Soru 9'a Ait Bulgular.....	48
Tablo 13 Soru 10'a Ait Bulgular.....	48
Tablo 14 Soru 11'e Ait Bulgular.....	49
Tablo 15 Soru 12'ye Ait Bulgular.....	49
Tablo 16 Soru 13'e Ait Bulgular.....	50

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

AB: Avrupa Birliği

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

BT: Bilişim Teknolojileri

CBS: Hollanda İstatistik Bürosu

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

ISTE: International Society for Technology in Education

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

NETS: National Educational Technology Standards

TTK: Türkçe ve Türk Kültürü Dersi

STK: Sivil Toplum Kuruluşları

YTB: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

Bölüm 1

Giriş

Yurt dışında birçok ülkede ana dili olarak Türkçe öğretimi, Millî Eğitim Bakanlığının atadığı Türkçe ve Türk Kültürü (TTK) öğretmenlerin ve sivil toplum kuruluşlarına üye gönüllü kişilerin verdiği dersler ile yürütülmektedir. Yurt dışındaki Türklerin, özellikle orada doğup büyüyenlerin nitelikli bir Türkçe eğitimi sürecinden geçebilmeleri birçok etkene bağlıdır. Bu önemli etkenlerin başında, yurt dışında bulunan sivil toplum kurumları (STK), Türkçe ders kitapları, güncel teknolojik ders materyalleri gelmektedir. Bu anlamda önemli etkenlerden biri de ülkede Türkçe eğitimi veren öğretmenlerdir. Gelişmekte olan bilgi toplumunda öğretmenlerin görevi sadece mevcut bilgiyi aktarmak değil, yenilikleri, gelişimleri sürekli takip ederek güncel ve doğru bilgileri öğrencilere aktarmaktır. Bu doğrultuda öğretmenlerin teknolojiyi eğitimde etkin bir şekilde kullanmalarının yanı sıra kendi gelişim süreçlerinde de teknolojiden yararlanarak kendilerini sürekli yenileyen bireyler olmaları gerekmektedir (Erdemir, 2009).

Gelişen teknolojiyle birlikte günümüz insanı birçok işi kısa sürede, çok fazla çaba ve zaman harcamadan, kendini yıpratmadan yapabilmektedir. Böylelikle hayatına bir hız kazandırabilmekle beraber birçok işi aynı anda yapabilmekte veya yaptırabilmektedir. Teknolojinin bilim, eğitim ve diğer her türlü iş ve hizmet sektörlerinde avantajları oldukça fazladır. Eğitim ortamında kullanılan İnternet teknolojisi, özellikle uzaktan eğitim için harika bir ortam ve araçtır. Hatta günümüzde uzaktan eğitimde en verimli olan teknolojinin çift yönlü olması, daha ucuz olması ve esnek bir yapıya sahip olması gibi özelliklerinden dolayı İnternet olduğu söylenebilir.

Teknolojik gelişmeler hem öğrenci hem de öğretmenler açısından eğitimi oldukça etkilemiştir. Öğretmenler teknolojiyi bir kılavuz olarak görmekte ve eksikliklerini gidermek için ondan faydalanmaktadırlar (İşman, Dabaj ve Altınay 2003). Öğretmenler teknolojiyi sınıf içerisindeki etkinliklerden ve öğretim teknikleri yöntemlerinden yararlanmakta, hatta bazıları öğrencilere bilgisayar ve İnternet'i nasıl faydalı şekilde kullanacaklarına dair yönlendirmelerde bulunmaktadır. 1960'lardan bu yana, bilgisayarlar dil öğretimi için de kullanılmaktadır. Bilgisayar destekli dil eğitiminin avantajları; öğrenci başarısını artırma, deneyimsel öğrenme, daha fazla etkileşim, bireyselleşme, çalışmalar için gerçek materyaller, tek bir bilgi kaynağından bağımsızlık ve küresel öğrenmedir (Lee 2000). Öğrenciler bilgisayar

ve İnternet'i daha çok başkalarıyla iletişim için kullanmaktadırlar. Günümüz öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmalarıyla ilgili sürekli çevrimiçi olma ve birçok işi aynı anda yapma alışkanlıkları dikkati çeken iki önemli özelliktir. Dünya üzerinde İnternet yaygın bir kullanım alanı edinilen bir kitle iletişim aracıdır. Öğrenciler veri tabanları ve diğer bilgi kaynakalarını içeren araştırmalar sayesinde güncel hatta anlık bilgilere anında ulaşabilmektedirler. Elektronik posta ya da elektronik ilan tahtaları aracılığıyla birbirleriyle haberleşebilir, belli problemleri tartışabilir ve ortak proje ya da araştırma yürütebilirler. Böylelikle öğrencilerin iletişimi, ortak çalışma ve problem çözme yetenekleri gelişmektedir (Uzunboylu ve Özdamlı, 2007). Öğrenciler için vazgeçilmez bir iletişim aracı hâline gelen İnternet, sadece iletişim aracı olarak değil; bir kütüphane, sanal bir sınıf olma ortamı özelliği taşıdığından ötürü eğitim amaçlı da sıklıkla kullanılmalıdır.

Teknolojiyi eğitimle bütünleştiren gelişmiş dünya ülkelerinde eğitimde teknolojinin verimli ve etkili kullanılabilmesi için öğretmenlerin bu doğrultuda yetiştirilmeleri temel şart olarak görülmüştür. Bu hususta uluslararası eğitim organizasyonları ve kurumları yaptıkları akademik bildirimlerde, öğretmenlerin belli donanım ve kabiliyetlere sahip olmaları gerektiğini belirtmektedirler (ISTE 2008). Çünkü geçen her yıldan farklı olarak, sınıfa gelen her öğrencinin de yeni teknolojik aletlerle ve bu alandaki ekstra kabiliyetleriyle sınıfa gelmektedirler. Dolayısıyla teknolojinin içinde yetişen günümüz çocuklarının teknolojiye bakış açısı da daha farklıdır. Bu çerçevede yeni yetişen öğrenciler de bilgisayar kullanımı konusunda öğretmenlerinden daha önde olabilmektedirler.

Teknolojinin eğitim sürecini etkili hâle getirebilmesi için tek başına yer alması yeterli değildir. Ancak öğretmenlerin teknolojiyi doğru şekilde öğretim içerikleriyle bütün olarak kullandıklarında etkili bir eğitim öğretim süreci sağlanabilir. Krumsvik'e (2014) göre öğretmenler sınıflarında mevcut olan yazılım ve donanım araçlarının kullanımına hâkim olmaları ve öğrencilerine belirlemiş olduğu öğretim hedeflerini kazandırabilmeleri adına derslerinde teknoloji, pedagoji ve içeriği bir arada anlamlı bir şekilde sunabilmek için gerekli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Yirmi birinci yüzyıl itibarıyla öğretmenlerin derslerinde teknolojiyi kullanmaları kendi tercihlerinden öte bir gereklilik hâline gelmiştir (Sipila, 2014). Ayrıca bu bağlamda uluslararası çeşitli kuruluşlar tarafından öğretmenlerin eğitim süreçlerinde teknoloji kullanımlarıyla ilgili sahip olmaları gereken belirli mesleki standartların olduğu

belirtilmiştir. Bu uluslararası kuruluşların en çok bilinenlerinden biri olan ISTE (International Society for Technology in Education), öğretmenlerin eğitim teknolojileriyle ilgili sahip olmaları gereken yeterlilikleri, öğrenen, lider, dijital vatandaş, işbirlikçi, tasarımcı, analist ve öğrenmeyi kolaylaştıran olmak üzere yedi başlık altında ele almaktadır (ISTE, 2016). Zaman ve mekân bağlayıcılığını ortadan kaldıran iletişim teknolojileri özellikle içinde bulunduğumuz bilgi temelli toplum yapısında toplumsal dönüşümlerin ve değişimlerin başat aktörü olmaktadır. Toplumsal hayatın temel dinamiklerinden biri olan eğitim olgusu da bu değişim ve dönüşüm sürecinde iletişim teknolojilerinin kapsayıcılığından etkilenmiş ve geleneksel eğitim pratikleri iletişim teknolojileri ile birlikte yeni araçlar ve teknolojik ortamlarla yürütülmeye başlanmıştır.

Eğitimdeki değişimlerle birlikte gelişen dünyada teknolojik alanda da yenilikler hızlı bir şekilde devam etmektedir. Özellikle bilgisayar ağlarının İnternet'e dönüştürülüp küresel bir ağ yapısının oluşturulmasından ötürü dünyanın birçok yerindeki eğitim ve öğretime yönelik araştırmalar da farklı şekillere bürünmüştür. Aynı zamanda başlıca üniversiteler ve okullar olmak üzere eğitim merkezleri de bu teknolojik değişimlere ayak uydurmaya çalışmaktadır. Bunun en belirgin özelliği, sınıflarda öğretmenler artık kara tahta yerine bilgisayar ile projeksiyon cihazlarını kullanarak daha görsel dersler işlemekte ve öğrencilere de bilgisayar üzerinden ödev vererek, onların daha farklı ve geniş kaynaklara ulaşmalarını sağlamaktadırlar. Sosyal bir olgu olan dil öğretiminde, teorikten çok uygulamaya yönelik, öğrencilerin kendilerini gerçekleştirebildiği öğrenme ortamlarının düzenlenmesi gerekir. Bunun için de öğretim teknolojileri amacına uygun ve yeterli miktarda kullanılarak öğrenciler etkin hâle getirilir.

Önkaş'a (2009) göre, Türkçe öğretiminde, teknoloji kullanımı ile daha nitelikli ve kalıcı öğrenme sağlanabilir. Şöyle ki, anlatma becerilerinden konuşma ve yazma, anlama becerilerinden okuma ve dinlemenin nitelikli olması öğrencilerin gelişiminde büyük rol oynar. Türkçe dersi dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik yapılmaktadır. Bu becerilere ait kazanımlar konuya uygun olarak hazırlanan çeşitli öğrenme etkinlikleriyle öğrencilere kazandırılır. Şengül ve Yalçın'a (2003) göre, Türkçe öğretiminde öğrenilecek konunun analiz edilip öğrenilmeye uygun yapıya getirilmesi, konunun en etkili biçimde aktarılabilmesini sağlayacak uygun materyallerin seçilmesi, derste kullanılan araçların etkilerini ve

öğrencilerin başarı durumlarını ortaya koyan uygun değerlendirme yöntemlerinin kullanılması amacıyla eğitim teknolojilerinden yararlanmak mümkündür. Teknoloji bilimin, günlük yaşamın gereksinimlerini karşılamak ve insanın çevresini değiştirme gibi çabalarına fırsatlar oluşturan uygulamalardır. Sanayinin çeşitli alanlarında ve bu alanların yöntemlerinin incelenmesini kolaylaştıran teknolojidir (Yücel, 2006). Dünyanın gelişmesiyle birlikte teknoloji yaşamın her evresinde görülmektedir. Bu evrelerden konumuzu ilgilendiren bölümü, eğitim alanında teknolojinin kullanılmasıdır. Teknolojiyle beraber eğitimde yepyeni gelişmeler meydana gelmiştir. Bugün eğitim ortamlarında öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmek, öğrenenlere aktif katılım imkânı sağlamak ve öğrenme ortamlarını daha kaliteli hâle getirmek önem kazanmıştır.

Teknolojik gelişmeler aynı zamanda eğitim sürecinin de yapısını değiştirmiş, eğitim anlayışına farklı bir bakış açısı getirmiştir (Keser, 1991). Bilginin artık geleneksel öğretim yöntemleri ile aktarılması ve ezberlenmesinin tercih edilmediği modern eğitim yaklaşımlarında, öğretmenin rolü de öğrenciden beklenenler de değişmiştir. Düşünen, üreten, paylaşan, kendine güvenli, etkileşime yatkın, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanabilecek, bilgi ve becerilere sahip, gelişmelere duyarlı, donanımlı bireyler olarak ifade edilebilecek beklentileri karşılamaya yollarından biri de teknolojiyi bilmek ve onu etkin olarak kullanabilmektir. Eğitim araştırmalarının da vurguladığı gibi, teknolojiye karşı olumlu tutum geliştiren öğretim elemanları, teknolojiyi eğitime entegre etmede, olumsuz tutum geliştiren öğretim elemanlarından daha başarılı olmuşlardır (Saticı, Akkus ve Alp, 2009).

Eğitim verilen diğer kurumlarda ve okullarda yaygın olarak kullanılan teknolojik ders materyalleri arasında, akıllı tahta, bilgisayar, yazıcı, tepegöz, tablet, mikroskop, projeksiyon cihazı, fotokopi makinesi, televizyon, multimedya ses kayıt cihazı, video, web siteleri ve uzaktan eğitim söylenebilir. Tor ve Erden (2004) eğitimde bilgi teknolojilerinden yararlanma üzerine yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin sınıfta en çok tepegöz, akıllı tahta, bilgisayar, televizyon ve projeksiyon gibi eğitsel öğrenme araçlarını kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ana dil eğitim ortamlarında geçmişte olduğu gibi günümüzde de teknolojiyi kullanmak gereklidir. Çünkü öğretim teknolojileriyle öğrencilerin birçok kanaldan öğrenimi mümkündür. Bu sebeple ana dil eğitiminde teknolojiyi amacına uygun ulaştırabilen öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Demirel'e (2005) göre öğrenme ve öğretmen

etkinlikleri duyu organlarına ne kadar çok hitap ederse öğrenme o kadar kalıcı ve izli, unutmama ise o kadar geç olmaktadır. Dil sosyal bir olgu olduğundan öğrenilmesi ve öğretilmesinde de sosyal etkileşimleri destekleyecek yöntemler ve teknolojilerin kullanılabilmesi için ortamlar oluşturmak gerekmektedir.

Yukarıda bahsi geçen etkenlerin dil öğrenimi sürecinde büyük rol oynadığı yadsınamaz bir gerçektir. Teknolojinin etkin bir şekilde kullanılması her alanda olduğu gibi eğitimde de büyük kolaylıklar ve üstünlükler sağlamaktadır. Eğitimde teknolojiye yararlanmanın sağladığı avantajlar arasında, çoklu öğrenme ortamlarının sağlanması, öğrenenlerin bireysel gereksinimlerinin karşılanması, dikkat çekerek öğrenenlerin derse ilgisini artırması yer almaktadır (Yalın, 2003). Katrancı ve Uygun da (2013) eğitimde teknoloji kullanımının gerekliliğini vurgulayarak, derse daha ilgi çekici hâle getirmesi, zaman kaybını önlemesi, hedefe ulaşmayı kolaylaştırması ve daha kalıcı öğrenmeyi sağlaması gibi üstünlüklerinden söz etmiştir. Dolayısıyla bu özellikler sağlandığında eğitim ortamlarında daha etkili ve kalıcı öğrenmenin sağlanması mümkün olacaktır.

Problem Durumu

Dünyada teknoloji alanında süregelen hızlı gelişmeler, eğitim alanında da değişimleri beraberinde getirmekte ve bunun neticesinde, öğrenme-öğretme anlayışında da gelişmeler yaşanmaktadır. Çünkü teknoloji, toplum ve eğitim arasında yakın bir ilişki vardır. Teknoloji toplumu değiştirdikçe insanların genel beceri düzeyleri de değişir ve eğitimden beklentileri artar. Öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen ve teknoloji, öğrenme-öğretme ortamının iki önemli ögesini oluşturmaktadır. Çünkü öğrencilerin öğreniminde bu iki öge büyük etkiye sahiptir. Günümüz eğitiminde farklı roller üstlenmiş olan öğretmenin, hem teknolojiyi yetkin bir şekilde kullanması, hem de teknolojinin öğrenme amacıyla nasıl kullanılacağını, öğrenciye öğretmesi gerekmektedir. Bu kapsamda çalışmanın problem durumu, Hollanda'da yaşayan ve Türkçe dersleri alan Türk çocuklarına yönelik kullanılan teknolojinin ve teknolojik ders materyallerinin ne düzeyde olduğunu belirlemektir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Hollanda'daki Türk çocuklarına, Türkçe öğretimi derslerine ilişkin hedeflerin kazandırılmasında teknolojinin etkililiği araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu araştırmanın bir diğer amacı ve önemi de öğretmenlerin Türkçe derslerinde öğretim teknolojilerini kullanma konusunda hangi noktada olduklarını, doğrudan kendi görüşlerinden hareketle belirlemeye çalışmaktır. Araştırmada, öğretmenlerin Türkçe derslerinde hangi teknolojileri ne amaçla kullandıkları, kullandıkları bu teknolojiyi hangi kaynaklardan elde ettikleri ve teknoloji kullanımı konusunda kendilerini yeterli görüp görmedikleri sorularına cevap bulmaktır.

Bu araştırmada, odak grup çalışmasının benimsenmesinin en önemli nedeni, Hollanda'da yaşayan Türk çocukları ve ana dilde eğitim veren öğretmenlerin, Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına ilişkin tutumlarının belirlenmesinde, teknolojik ders materyallerinin ne oranda kullanıldığı ve çocukların temel dil becerilerinin gelişmesine yönelik öğrencilerin ve öğretmenlerin olumlu ve olumsuz görüşleri konusunda, diğer araştırma yöntemlerine göre daha güvenilir sonuçlar vereceğinin düşünülmesidir. Küreselleşen ve hızla değişen dünyada bireylerin bilgi gereksinimleri, gelişen teknoloji ile birlikte büyük farklılıklar göstermiş, dijital yaşamla gelen dönüşümler ışığında yeniden şekillenmiştir. Yirmi birinci yüzyıldaki çocuklardan bilgiyi bulabilmeleri, doğru kullanabilmeleri ve elde ettikleri bilgiden yola çıkarak yeni bilgi üretebilmeleri beklenmektedir. Bilgiyi ürüne dönüştürmenin çok önemli olduğu bu yüzyılda, toplumlar her alandaki dönüşüm için bilgiyi ezberlemenin çok daha ötesine taşıma amacı gütmektedir. Bu amaç doğrultusunda günümüz çocuklarının her geçen gün daha da yaygın biçimde kullandığı bu teknolojilerin, özellikle ana dilde eğitim ve öğretimlerinde ne derece etkili olduğu önemli bir araştırma konusudur. Bu araştırmanın bir başka esas amacı ve önemi ise, Hollanda'da yaşayan Türk çocukların ana dilde eğitimine yönelik yapılacak olan çalışmalara zemin hazırlayacağı, özellikle mevcut durum gözetilerek eğitimde kullanılacak olan teknolojik ders materyalleri hakkında yeni çalışmalara yön vereceği ve ülkedeki Türk çocuklarının Türkçe eğitimine yönelik, eğitim teknolojisinin temel alındığı bir dil politikası geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Bu amaçlar doğrultusunda, aşağıda belirtilen araştırma problemi ve çalışmanın alt problemleri sorularından hareket edilerek çalışma hazırlanmıştır.

Araştırma Problemi

Teknoloji kullanımı her alanda olduğu gibi eğitim alanında da hızlı bir şekilde ilerleyerek devam etmektedir. Bu nedenle eğitim sistemi içerisinde birçok teknolojik araç kullanılmaktadır. Teknolojide yaşanan bu hızlı ilerleyiş dijital araçların kullanımının artmasıyla birlikte, bugün dünyada dijital devrimin yaşandığını söylemek mümkündür. Dijital devrimin kaçınılmaz bir şekilde etkisini gösterdiği alanlardan biri de eğitimidir. Bu anlamda, yaşadığımız çağda toplumlar bilgiye ulaşmayı ve bilgiyi kullanmayı bilen, teknoloji okuryazarı bireyler yetiştirmeyi istemektedir ve bunun da eğitimde teknolojik araçların doğru şekilde kullanılmasıyla mümkün kılınabileceği düşünülmektedir (Çakır ve Yıldırım, 2009). Öğretmenlerin teknolojiye karşı bakış açıları, derslerinde etkili ve verimli bir şekilde kullanabilmeleri için önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin eğitim süreçlerinde teknolojiden yararlanmaları için teknolojiyi benimsemeleri, eğitim teknolojisindeki hızlı gelişimleri yakından takip etmeleri ve teknolojiye karşı olumlu tutum sergilemeleri gerekmektedir (Çelik ve Kahyaoğlu, 2007).

Bu araştırmada, Hollanda'da yaşayan Türk çocukları ve ana dilde eğitim veren öğretmenlerin, Türkçe derslerinde teknolojik araç gereç kullanımı nasıldır? Belirlenen bu problem cümlesine bağlı olarak, aşağıdaki dört alt probleme yanıt aranmıştır.

1. Hollanda'da Türkçe öğretim veren öğretmenlerin, dersteki teknolojik materyalleri kullanma düzeyleri nedir?
2. Hollanda'da Türk çocuklarına verilen Türkçe derslerinde kullanılan teknolojik materyaller, öğrencilerin dil becerilerini nasıl etkilemektedir?
3. Hollanda'da Türk çocuklarına Türkçe öğretimi dersinde kullanılan teknolojik materyaller, dersin verimliliğine nasıl etki etmektedir?
4. Türkçe öğretimi dersinde etkili öğretim teknolojisi kullanmayı etkileyen faktörler nelerdir?

Sayıtlılar

Araştırmanın planlanması, hazırlanması aşamalarında ve elde edilen bulguların değerlendirilmesinde aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir.

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin tümü iki dillidir.
2. Veri toplama araçları veri toplamak için yeterlidir.
3. Görüşme formlarında yer alan sorular, tüm katılımcılar tarafından okunup, doğru şekilde anlaşılacak şekilde yanıtlanmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırma kapsamında verilerin toplanması, Hollanda'da Türkçe dersleri eğitimi alan Türk çocukları ve Hollanda'daki Türk konsoloslukları ile birlikte eğitim programlarına yönelik çalışmalarda bulunan; Yunus Emre Enstitüsü gibi sivil toplum kurumlarında görevli öğretmenler ve Türkçe eğitim dersleri alan öğrencilerle yapılan görüşmelerde elde edilen verilerle sınırlıdır.

Maddeler hâlinde bu araştırmanın sınırlılıkları;

1. Hollanda'da Türk çocuklarına yönelik, Türkçe eğitimi veren STK (Sivil Toplum Kuruluşları) ile sınırlıdır.
2. Saha çalışması; Hollanda'da yapılan odak grup görüşmelerinde elde edilen veriler, katılımcıların görüşme formlarına vermiş oldukları cevaplarla sınırlıdır.
3. Yöntem açısından araştırma, nitel araştırma yöntemiyle tasarlanmış ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Elde edilen veriler; öğretmenler için içerik, öğrenciler için betimsel analiz ile sınırlıdır.
4. Veri toplama aracı olarak Hollanda'da Türkçe öğretmenliği yapan ve Türkçe dersi alan öğrencilere yönelik oluşturulan yarı ve tam yapılandırılmış görüşme sorularının değerlendirilmesi ile sınırlıdır.

Tanımlar

Teknoloji: İnsanlığın hayatını devam ettirebilmek amacıyla doğaya ve toplumun ürünlerine kattığı her tür maddi yaratı (Beşli, 2007) olup insanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü (TDK, 2016) olarak tanımlanmaktadır.

Bilgisayar Destekli Öğretim: Bilgisayarların sistem içine programlanan dersler yoluyla öğrencilere bir konu ya da kavramı öğretmek ya da önceden davranışları pekiştirmek amacıyla kullanılmasıdır.

Çocuk Eğitiminde Teknolojinin Kullanımı: Eğitim ve öğretimde teknolojik alet kullanımı, çocukların ilgisini çekmeyi, motive olmayı, anlaşılması güç olan olay ve olguları basitleştirip somutlaştırmayı (Vural, 2014) ve öğrenmenin etkili olmasını sağlamakta (Yiğit, 2007) dolayısıyla teknolojik alet kullanımının öğrenme üzerinde olumlu etkisi bulunmaktadır (Bingimlas, 2009).

Odak Grup Görüşmesi: Krueger ve Casey'e (2000) göre, odak grup görüşmeleri açık uçlu sorulara dayanarak bireysel görüşme yönteminin üzerine kurulmuştur. Odak grup görüşmeleri, önceden belirlenmiş bir konu hakkında, yine önceden belirlenmiş bir grup katılımcının düşüncelerini öğrenmek için planlanmış bir tartışmalar serisi olarak tanımlanabilir. Odak grup görüşmelerinin amacı, belirlenen bir konu hakkında katılımcıların bakış açılarına, yaşantılarına, ilgilerine, deneyimlerine, eğilimlerine, düşüncelerine, algılarına, duygularına, tutum ve alışkanlıklarına dair derinlemesine, detaylı ve çok boyutlu nitel bilgi edinmektir.

Yunus Emre Enstitüsü: Türkiye'yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; bununla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak; Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek; Türkiye'nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini artırıp dostluğunu geliştirmek amacıyla kurulmuş bir kamu vakfıdır.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu bölümünde, Hollanda'da Türk çocuklarına Türkçe öğretimi dersinde teknolojinin kullanımı, tez konusunda kaynak oluşturması bakımından; teknoloji, eğitimde teknolojinin kullanımı, Türkçe derslerinde teknolojinin kullanımı, eğitimde kullanılan teknolojinin avantajları ve dezavantajları, Hollanda'daki Türk çocuklarının ana dillerini öğrenmelerinde teknolojinin kullanımı, eğitim teknolojisi standartları, eğitimde teknoloji entegrasyonu gibi konular açıklanarak Eğitimde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Araştırmalar ele alınmıştır. Ayrıca çalışma konusuyla ilgili ulusal ve uluslararası literatürde yer alan eğitimde teknoloji çalışmalarına yönelik bilgilere de yer verilmiştir.

Teknoloji

İnsanoğlu var olduğu günden beri gelişen teknoloji günümüzün vazgeçilmez bir unsuru hâline gelmiştir. Teknoloji kavramı daha çok makineleşme ve üretim teknikleriyle ilgili anlamlarda kullanılmaktadır (Marshall, 1999). Türk Dil Kurumu çevrimiçi sözlüğünde; bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulayım bilimi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Teknoloji kökü itibari ile Yunanca "teknik" kelimesinden ve dilbilgisi karşılığında teknik ile ilgili bilim anlamına gelmektedir (Işık, 1981). Gelişen teknoloji, günlük hayatta önemli bir konumdadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgiye erişim hızlanmıştır. Bireylerin günlük yaşamlarında teknolojiyi kullanmaları, bilgileri analiz edebilmelerini ve ulaşılan bu bilgileri organize edebilmelerini sağlamıştır (Şimşek, 1997). Teknoloji, günlük yaşamımızı kolaylaştıran araç gereçleri sağlayan bir mekanizma olarak tanımlanmaktadır (İşman, 2003). Bunun yanı sıra teknoloji, bir kültürün, bir düşüncenin, bilgi birikiminin ürüne yansması yani belirli amaçlara ulaşmak için çeşitli aşamalarda geliştirilen bilgi birikiminin üretim sürecine uygulanması olarak da ifade edilmektedir (Çakmakçı, 1999). Böylece teknoloji en genel anlamda kazanılmış yeteneklerin işe koyulmasıyla doğaya egemen olmak için gerekli işlevsel yapılar oluşturması olarak tanımlanmaktadır (Alkan, 1998). Teknoloji ile ilgili olarak Can (1992) teknoloji, mal ve hizmet üretmek amacıyla eldeki bilgi ve tekniklerin

kullanılmasıdır ifadesini kullanmıştır. Fidan (1996) ise teknoloji, en yalın anlamı ile kuramsal bilgilerin ve bilimsel yasaların uygulamaya dönüştürülmesi işidir şeklinde tanımlama yapmıştır. Dünyanın gelişmesiyle birlikte teknoloji yaşamın her evresinde görülmektedir. Bu evrelerden çalışmamızı ilgilendiren bölüm, eğitim alanında teknolojinin kullanılmasıdır. Teknolojiyle beraber eğitimde yeni gelişmeler meydana gelmiştir. Yapılan yenilikler eğitim ortamlarında öğrenmeyi daha kalıcı, öğrenenlere aktif katılım imkânı sağlayarak öğrenme ortamlarını daha kaliteli hâle getirmiştir. Aslında teknolojide amaç bireylerin günlük yaşamlarını kolaylaştırmak, bilgi üretmelerini sağlamak ve üretilen bilgileri geliştirmelerini sağlamaktır (İşman, 2005). Kısacası teknoloji, üreten ve çağa ayak uydurmamızı sağlayan bir araçtır.

Eğitimde Teknolojinin Kullanımı

Eğitim ve teknoloji insan yaşamının daha etkili duruma getirilmesinde önemli rolü olan iki temel ögedir. Her iki öge de insanın doğal ve sosyal çevresine hâkim olma yönünde gösterdiği çabalarda başvurduğu iki temel araç olmuştur. Eğitim, insanın doğuştan kazandığı güç ve yeteneğin açığa çıkarılmasına, onun daha olgun ve yapıcı bir varlık olarak gelişme ve büyümesine hizmet etmektedir. Teknoloji ise, insanoğlunun eğitim yoluyla kazandığı bilgi ve becerilerden daha etkin, sistemli ve verimli bir şekilde yararlanabilmesine bilinçli olarak uygulayabilmesine yardımcı olmuştur (Alkan, 2005). Eğitim ve teknoloji ayrı kavramlar olmasına rağmen, öğrenme ve öğretme ortamlarında kaliteyi artırmak için birlikte kullanılmaktadırlar.

Eğitimle ilgili tanımlara bakıldığı zaman, eğitimde en önemli amacın bireyin etkili bir şekilde bilgiyle geliştirilmesi ve zihinsel gelişmelerini sağlamak olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu yetiştirme ve gelişme süreçleri öğrenme ve öğretme ortamlarında oluşmaktadır. Bu ortamların kalıcı öğrenmeleri oluşturmak için etkili olarak planlanması ve tasarlanması gerekmektedir (İşman, 2005). Eğitim sadece birtakım belli davranışları kazandıran bir sistem olmamakla birlikte aynı zamanda bilgilerin geliştirilmesi ve gerekli ortamlarda uygulama yapmak için faaliyetlerin organize edilmesini de içermektedir. Eğitim kavramı içinde öğrenme süreçleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitim ve öğretim ortamlarının, öğrenciler tarafından istenen ve aranan ortamlar olması ve bu ortamların istenildiğinde zenginleştirilmesi gereklidir. Bu zenginleştirme faaliyetleri, teknolojinin eğitimde kullanılmasıyla

sağlanabilir. Bu noktada eğitim teknolojisi disiplini ortaya çıkmaktadır. Eğitimin en önemli amacı; bireyi etkili bir şekilde yetiştirmek, zihinsel gelişimlerini sağlamak olmalıdır. Bu yetiştirme ve geliştirme süreçleri öğrenme ve öğretme ortamlarında olduğu için bu ortamlarda eğitim teknolojileri kullanılırsa öğrenmelerin daha kalıcı ve etkili olacağı düşünülmektedir. Teknoloji ile ilgili yapılan tanımlar incelendiğinde, bu kavramın evrensel olduğu ve fiziki donanımların gelişmelerinin ilke edinildiği kadar, bilişsel alanlardaki gelişmelerin de göz önünde bulundurulduğu söylenebilir (İşman 2005). Kaya (2005) teknolojinin eğitim alanında kullanımını dikkate alarak teknolojiyi özellikle eğitimci rolündeki insanların sistemli bir şekilde geliştirilmiş eğitim materyalleriyle hedef kitleye kısa süre içerisinde ulaşabilmesini ve sonrasında gerekli becerileri nitelikli şekilde kazandırabilmesine yardımcı bir araç olarak tanımlamaktadır. Yalın (2004) bu tanıma göre teknolojinin araştırmalar ve kuramsal açıklamalar ile uygulayıcılar arasında bir köprü görevi gördüğünü belirtmektedir. Demirel (2001) ise teknolojiyi; belli amaçlara ulaşmada ve belli sorunları çözmeye, gözleme dayalı kanıtlanmış bilgilerin uygulanması olarak tanımlamaktadır. Bilim ve teknolojideki gelişmenin hızlı bir şekilde ilerlemesi, toplumun her alanını olduğu gibi eğitim uygulamalarını da etkilemektedir. Çünkü teknoloji, toplum ve eğitim arasında çok yakın bir ilişki kurar. Teknoloji toplumu değiştirdikçe, insanların genel beceri düzeyleri değişmekte ve doğal olarak eğitimden beklentiler de artmaktadır. (Fidan, 2008). Eğitim ve teknolojinin temel amaçlarından en önemlisi, insanın gelişimine katkı sağlamaktır. Sağlanan katkı, daha kalıcı ve etkili öğrenmelerin oluşmasında yoğunlaşmaktadır. Eğitimciler her iki kavramı da öğrenme ortamlarında yapılan faaliyetlerde kullanmaktadır. Bu kullanımların sağladığı katkılardan en önemlisi, öğrencilerin kendi istekleriyle öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirmeleridir. Çünkü eğitim ortamlarında öğrenme ve öğretme faaliyetleri teknoloji kullanımı ile daha zevkli ve eğlenceli bir hâle gelmektedir. Teknolojinin kullanımı eğitimin her alanında insanoğlunun gelişmesine katkı sağladığı yadsınamayacak bir gerçekliktir. Bunu okullarda uygulayacak olan öğretmenlerin de teknolojinin kullanımı açısından donanımlı olmalarının büyük önemi vardır. Çünkü eğitim teknolojisi, öğrenci başarısının objektif olarak ölçülüp değerlendirilmesine olanak sağlar, öğrencinin algılama kapasitesini artırır, öğrencinin öğrendiklerini unutma olasılığını azaltır, her öğrenciye öğrenmede kendi özelliklerine uygun olanaklar verir ve öğretim ortamı koşulları hazırlayarak öğrenciyi güdüler ve öğretim etkinliğine katılmaya özendirir.

Hollanda'daki Türk Çocuklarının Ana Dillerini Öğrenmelerinde Teknolojinin Kullanımı

Hollanda'da okullarda Türkçe derslerinin kaldırılmış olması, ülkede yaşayan Türk çocukları açısından büyük bir sorun teşkil etmektedir. Ayrıca Hollanda'da yaşayan Türk aileler açısından çocuklarının ana dil kullanımının resmî dili Hollandacayı öğrenmeyi zorlaştıracağı düşüncesi, Türkçe eğitimi veren kurumların güncel teknolojik ders materyalleri kullanmaması, eğitim verilen sınıfların yetersiz olması, derslerde ölçme ve değerlendirmenin tam anlamıyla yapılamaması ve müfredatın ağır olması gibi konular Türkçe öğretiminde karşılaşılan diğer sorunlar olarak görülmektedir.

Hollanda'daki Türk toplumunun çocuklarına ana dili olarak Türkçe öğretilmesi pedagojik açıdan önemlidir. Çünkü çocuklarda nesnelere, olayları ilk adlandırma, tanıma ve algılama ana dilinde gerçekleştiği için çocukların; algılama, muhakeme etme, problem çözme gibi zihinsel süreçlerinin şekillenmesinde ana dili etkili olmaktadır. Ana dilinde zengin bir kelime hazinesine sahip olarak okula başlayan çocukların, eğitim dilini daha kolay öğrendiği ve buna bağlı olarak da okuma yazma becerilerini daha kolay kazandıkları söylenebilir. Çocukların ana dilini öğrenmesi onların dil becerilerinin yanında, zihinsel becerilerinin gelişmesini destekleyerek ikinci dilin fonksiyonlarını da amacına uygun olarak kullanmalarını sağlamaktadır. Sarıkaya'ya (2008) göre iki dilli çocukların, ikinci dili iyi bir şekilde öğrenebilmesi için ilk önce ana dillerinde belirli bir düşünme temelini oluşturmaları gerekmektedir. Bu bilinçte olan aileler, çocuklarına Türkçe eğitimi için teknoloji destekli eğitim yöntemlerini kullanmaktadır. Teknolojinin eğitime en önemli faydası öğrenmenin zaman ve mekân kısıtlaması olmadan gerçekleşmesini sağlamasıdır. Örneğin; web tabanlı eğitim, çevrimiçi forumlar, öğrenme yönetim sistemleri, interaktif video ve telekonferans sistemleri gibi birçok teknolojik olanaklar kullanılarak sanal sınıflar üzerinden ana dilde eğitim almaları mümkün olmaktadır.

Eğitimde Kullanılan Teknolojinin Avantajları ve Dezavantajları

Eğitim ortamlarının teknolojik araçlarla zenginleştirilmesiyle öğrenme sürecindeki öğrencilere büyük faydalar sağlanabilmektedir (Tosun, 2006). Geleneksel eğitim anlayışında öğrencilerin sınıf içi etkinliklerde pasif konumda yer aldığı bilinirken, derslerde teknolojinin kullanılmasıyla birlikte daha aktif roller üstlenebilmektedirler (şaşan, 2002 ve Demirci, 2008). Bu yönden eğitimde teknoloji kullanımı ve öğrenme ortamlarının buna göre düzenlenmesiyle öğrencilerde farkındalık oluşturup eğitim kalitesinin artacağı düşünülmektedir (Shaver, 2001). Ancak bu teknoloji konusunda bilgili, teknolojiyi eğitim ortamında kullanma konusunda iyi yetiştirilmiş öğrencilerin bulunduğu eğitim ve ğretim ortamlarında mümkündür. Bu ortamın oluşturulabilmesi için de öncelikle, öğrencilerin derslerde teknoloji kullanımına yönelik farkındalıklarının ortaya konulması gerekmektedir. Farkındalıkların ortaya konulması, derslerde teknolojinin kullanımı sürecinin çok daha verimli olması açısından büyük öneme sahiptir. Eğitim teknolojisinin sağladığı avantajlar, aşağıda maddeler hâlinde açıklanmıştır.

Serbestlik: Eğitim teknolojisinin önemli bir işlevi, ğretmen ve öğrenciye dilediği zaman eğitim yapabilme fırsatı sunmaktadır. Öğretmenler ğrenme ortamında materyaller ve bilgi teknolojilerinden faydalanarak bilgiyi öğrenciye aktarabilmektedir. Öğrencilere diledikleri zaman içerisinde öğrenme fırsatı sunulabilmektedirler. Ayrıca eğitim teknolojisi, öğrenme ortamında öğrenciye çok seçenekli bir öğrenme olanağı sağlayarak öğrencinin bireysel olarak gelişmesini sağlamaktadır.

Fırsat Eşitliği: Eğitim teknolojisi, donatılmış öğrenme ortamlarının katkısıyla mekân ve zaman gibi bazı faktörlerin etkisi azaltılmaya çalışılarak her türlü öğrenme ortamına kaliteli eğitim imkânı sağlamaktadır.

Çeşitlilik: Farklı araç ve gereçlerin hem bilgisayar ortamından hem kitaptan hem de uygulamalı olarak öğrenciye bilgiyi çeşitli yollardan aktararak zenginlik oluşturması teknolojinin sağlamış olduğu önemli avantajlardandır.

retken Eğitim: Eğitim teknolojileri aracılığı ile etkili bir şekilde tasarlanan eğitim ortamları ve yöntemleri öğrenme hızını artırmaktadır. Bu sayede öğrencideki üretkenlik de artacaktır.

Etkili Öğrenme: Eğitim teknolojisinin öğrenme ortamında kullanılmasıyla birlikte hem bireysel hem de grup öğrenmeleri oluşturulmaktadır. Bunun yanında öğrenme ortamında çoklu ortam teknolojileri kullanılarak daha etkili bir öğrenme olanağı sağlanmaktadır. Aynı zamanda eğitim teknolojisi öğrenciye bilgiyi birincil kaynaktan araştırma ve öğrenme imkânı sağlamaktır.

Motivasyon: Öğrencilerin öğrenme isteklerini artırmak ve dikkatlerini çekmek için farklı materyallerden yararlanmak gerekir. Öğrenme ortamında çoklu ortam araçları kullanılarak öğrencilerin ilgisi ve dikkati çekilebilmektedir. Bununla beraber öğrenme için motivasyonun sağlanmasıyla öğrenmenin nitelikli olması sağlanmaktadır.

Eğitim teknolojisinin eğitimde kullanımının avantajları olduğu gibi bazı dezavantajlarının olduğu da görülmektedir. Ancak bu konu teknolojik araçların doğasından değil, insanların bunları kullanabilmelerindeki beceri eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu durumu açıklayabilmek için Prensky'nin (2000) dijital yerli ve dijital iki dilli tanımlamaları kullanılabilir. Teknolojinin kullanımını iki dillilik metaforu üzerinden açıklamaya çalışan Prensky'e göre, teknoloji ile erken yaşlarda karşılaşan, teknolojik araçları etkili olarak kullanabilen ve kâğıt, kalem gibi geleneksel bilgi üretim araçları yerine teknolojik araçları tercih edenler dijital yerli, teknoloji ile daha geç zamanlarda tanışmış ve daha çok geleneksel araç gereçleri tercih edenler ise dijital iki dilli olarak tanımlanabilir. Derslerde dijital teknolojiyi kullanma durumu, aslen bu teknolojik imkânların kullanılabilme becerileri ile doğrudan ilişkilidir.

Eğitimde kullanılan teknolojinin dezavantajına yönelik sıklıkla karşılaşılan bir diğer sebep ise, eğitim kurumları yönetimlerinin teknoloji kullanmaya açık olmamaları ve ekonomik nedenlerle teknolojik gelişmeleri takip edememesidir. Gerekli personeli yetiştirmede tüm öğretmenleri her türlü teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilmelerini sağlamak için hizmet içi eğitimlerin verilmesi gerekmektedir. Bu sıkıntılar nedeniyle bazı eğitim kurumlarında teknoloji entegrasyonu oldukça zor bir süreç hâline gelmektedir.

Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu

Entegrasyon kelimesi bütünleştirme, birbiriyle uyumlu şekilde oluşturulan bütün anlamına gelmektedir (TDK, 2021). Teknoloji entegrasyonu ise sistematik, planlı, amaçlı ve kontrollü bir süreçtir (Günüç, 2017). Eğitim sürecinde kullanılan teknolojinin öğrencilerde kalıcı öğrenme sağlayarak istendik amaçlara ulaşabilmesi için bir yol haritasına ihtiyaı vardır. McNabb, Valdez, Nowakowski ve Hawkes'a (1999) göre eğitimde teknolojik öğrenme ortamının sağlanarak beklenen öğrenme çıktılarının alınması için teknolojik plan yapılması gereklidir. Bir teknolojik planda olması gereken özellikler ise şu şekildedir:

- Teknolojik temel beceriler belirlenerek, öğrencilerin bu becerileri kazanması için gerekli stratejiler ğretim programıyla bütünleştirilir.
- Öğretim programının kalitesini artırmak için tasarlanan planlar öğrencilerin kullanımına sunulur.
- Teknoloji, ğrencilerin sınıf içinde ve farklı okullardaki öğrenciler ile ortaklaşa projeler yapmaları için kullanılır.
- Teknoloji, ğrenciler için kişiselleştirilmiş alan imkânı sunarken onlara daha fazla uygulama ve etkinlik geliştirme imkânı sağlar.
- Teknoloji, ğrencilerin ilgileri doğrultusunda bilgiye erişimini kolaylaştırırken, onların derse karşı motivasyonunun artmasını da sağlar.
- Teknoloji, aile üyelerinin ve toplumun eğitim ortamına olumlu katılımını sağlamak için yeni yollar ortaya koyar.
- Tüm ğretmenlerin teknolojiyi etkili kullanmaları için gerekli olan stratejileri içerir.
- Okulun tüm önemli kurum ve kuruluşlarla bağlantı içinde olmasını sağlar.

Eğitim ğretim ortamında ğretmen ve teknoloji ilişkisi önemli iki unsurdur. Teknoloji ğrencinin öğrenmesini kolaylaştırması açısından etkili bir ögedir. Günümüzde ğretmenlerin eğitim ve ğretim ortamında hem teknolojiyi kullanması hem de öğrencilere teknoloji ile bilgiye nasıl ulaşması gerektiği konusunda bilgilendirmesi gereklidir (Alpar, 2007). Becker'a (1994) göre eğitim teknolojisinde istenen başarıya ulaşabilmek için öğrencilerin teknolojiyi kullanmasına, öğretmenin teknoloji konusunda bilgisine ve yetkinliğine ihtiyaç vardır.

Eğitimde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Araştırmalar

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin son yıllarda hızla ilerleyerek geliştiği bilinmektedir. Bu gelişmenin birçok alanı etkilediği gibi eğitim ortamını da etkilediği görülmektedir. Özellikle de eğitim ve öğretimin önemli ögelerinden olan ğretmen ve öğrencileri daha fazla etkilemektedir. ğrenme-ğretme sürecinde teknoloji kullanımı öğrencilerin ve öğretmenlerin işini kolaylaştırmaktadır. Teknoloji kullanımı eğitimi verimli hâle getirmektedir. Nitelikli eğitim için teknoloji önem taşımaktadır. Ayrıca teknoloji kullanımı eğitimde fırsat eşitliğini sağlanmaya yardımcı olmaktadır. nk aynı içeriğe sahip etkinlik ve çalışmalar her öğrenciye aynı şekilde aktarılabilir. Teknoloji kullanımı ile öğrenme-öğretme sürecinde istenilen kaynağa ulaşmak kolay hâle gelmiştir. Bu da öğrenmenin zenginleşmesini sağlamaktadır.

Teknoloji kullanımının olumlu olduğu kadar olumsuz yönleri de vardır. Örneğin ğrenciler, problemlerin üzümünde bir başka deyişle karşılaşılan sorunlara hızlı cevap bulabilmek için de teknolojik araçları kullanmaktadır. Bu da edinilen bilginin kalıcı olmamasına sebep olabilmektedir. Öğrenciler, teknolojik araçları fazla ve amaç dışı kullanıldığında yazma ve yüz yüze iletişim kurma becerileri zayıflamaktadır. Bu duruma öğretmenler penceresinden baktığımızda ise, öğretmenlerin günümüz eğitim ortamında ve öğretme-öğrenme süreçlerinde teknolojiyi kullanmaları kaçınılmaz bir gerçektir. Ancak ğretmenlerin teknolojik yeniliklere uyum sağlaması çok kolay olmamaktadır. Öğretmenler bu uyum sürecini hizmet içi eğitimlerle tamamlamaktadırlar. Fakat bazen alınan eğitimler yeterli olmamaktadır. Bunun sonucunda da teknolojik yenilikleri sınıf içerisinde kullanamamaktadır.

Aynı gelişimsel etkiyi sağlayacak öğrenme tekniği sağlayabiliyorsa eğer teknolojiyi kullanmak uygun görülmektedir (Plowman ve Stephen, 2005). Örneğin; etkileşimli okuma yazma programları, çocuklara eski yöntem alıştırma ve tekrarların sağlayamadığı erken okumayı sağlamaktadır. Günümüzde artık eskiden basılı materyalle ilgili olan okuryazarlık kavramının dijitalleştiğini eğitimciler de kabul etmektedirler.

Van Braak, Tondeur ve Valcke (2004) sınıf içi ve sınıf dışı bilgisayar kullanımını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla model geliştirmiş ve test etmiştir. Çalışmada demografik özellikler, bilgisayar deneyimi ve bazı tutum ölçümleri gibi sadece öğretmen düzeyli yordayıcılara yer verilmiştir. Sonuç olarak, eğitimde bilgisayar kullanımına karşı olan tutumun, alınan bilgisayar eğitiminin, teknolojik yenilikçiliğin ve cinsiyetin sınıf içi bilgisayar kullanımını pozitif ve doğrudan; yaş ve bilgisayar deneyiminin ise pozitif ve dolaylı olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

Başerer (2014), İnternet'i daha çok oyun oynamak ya da film izlemek için kullanan öğrencilerin, iletişim beceri seviyelerinin düşük olduğunu belirtmektedir. Öğrencilerin teknoloji kullanımının olumlu yönde olması için gerekli eğitim-öğretim ortamları sağlanmalıdır. Kısacası teknolojinin öğrenciler üzerinde olumlu etki yaratması için öğretim programları ve öğretme- öğrenme süreçleri teknoloji destekli uygulamaları kapsamalıdır.

Çakır ve Oktay'a (2013) göre, teknolojinin eğitime entegre edilmesi konusunda öğretmenlerin istenen düzeyde teknolojik bilgi sahibi olmaması, eğitim stratejilerini etkili olarak kullanmalarına engel olmaktadır. Her ne kadar öğretmenler, derslerinde teknolojiyi aktif olarak kullansalar da, eğitimde gelişen teknolojiyi takip etmek ve bu yenilikleri etkin bir şekilde kullanmaları için hizmet içi eğitime ihtiyaç duymaktadırlar.

Çubukçu ve Tosuntaş (2016), öğretmenlerin sınıfta teknoloji kullanımlarının doğru ve nitelikli olduğu takdirde teknolojinin sınıf iletişimini artırdığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin etkileşimli tahta kullanımıyla öğrenme sürecinde daha çok motive olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Usluel, Aşkar ve Baş (2008), yükseköğretimde teknoloji kullanımı ile bilişim teknolojilerinin algılanan özellikleri ve sunulan imkânlar arasındaki ilişkileri analiz ederek yapısal eşitlik modellemesi çalışması gerçekleştirmiştir. Geliştirilen yapısal modeli test etmek için anket aracılığıyla veriler toplanmıştır. Çalışmada, sınıflardaki ve laboratuvarlardaki teknolojik imkânların (bilgisayar, İnternet ve projeksiyon) ve bilişim teknolojisinin göreceli avantajları, uyumluluğu ve kullanım kolaylığı ile ilgili algılanan özelliklerin teknoloji kullanımını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim teknolojilerinin, ğretim süreciyle ilgili olup, öğrencilerin bu sürece olan ilgi ve isteklerinin artmasına yardımcı olduğu görülmektedir. Eğitim teknolojisi için birçok farklı bilim insanı tarafından farklı tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şu şekildedir:

1. Eğitim teknolojisini, öğrenme öğretme ortamlarını etkili bir şekilde tasarlayan, öğrenmeyi zenginleştiren, öğrenme ve öğretmede sorunları ozen, ürünün kalitesini ve kalıcılığını artıran akademik sistemler bütünü olarak tanımlamaktadır (Işman, 2003).
2. Yalın'a (2007) göre eğitim teknolojisi, insan öğrenmesi olgusunun tüm dallarını kapsamlı şekilde içeren ve problemleri sistematik olarak analiz etmek, bunlara spesifik ozmler geliştirmek üzere ilgili tüm etkenleri, yöntemleri, insan gücünü, teknikleri, bilgileri, düzenlemeleri ve benzeri uygun tasarımlar ile güçlendirip geliştiren, uygulayan, değerlendiren ve aynı zamanda yöneten çok yönlü, zengin bir süreçtir.
3. Uşun'a (2006) göre eğitim teknolojisinin sekiz ögesinin bulunduğu belirtilmektedir. Bu ögelerin; hedefler, kuramsal esaslar, insan gücü, ğrenci, ortam, yöntem ve teknikler, değerlendirme ve öğrenme durumları olduğu söylenmektedir. Eğitim teknolojisinin, eğitim ve ğretim sürecindeki etkinliklerin birçok açıdan değerlendirmesi ve bütüncül bir yaklaşım sergilemesinin belirtildiği görülmektedir.
4. şimşek'e (2002) göre eğitim teknolojisi, insanın bilgi birikimini başkalarına en etkili şekilde nasıl aktaracağını, kendi kendine analiz edip sormasıyla ortaya çıkan ve kalıcı bilgi vermeyi amaç edinen, öğrenme-öğretme sürecinde belirli yöntemleri temel alarak yararlandığı araç ve gereçleri en aktif biçimde kullanıp bunu hayata geçirebilmesini amaçlayan bir bilim dalıdır.
5. Alkan'ın (2005) yapmış olduğu tanımda, eğitim teknolojisinin karmaşık bir süreç olduğu söylenmektedir. Bireylerin öğrenmelerinin bütün yönlerini içinde bulunduran, bireyin öğrenme sürecindeki problemlerinin bir plan dâhilinde analiz edilmesi ve öğrenme sürecindeki bu problemlere ozmlerin üretilmesi maksadıyla yöntem, insan gücü, bilgi ve tekniklerin kullanılması yönünde uyumlu tasarımlar geliştiren, bu tasarımları uygulayan ve bu tasarımları değerlendiren karmaşık bir süreç olduğu belirtilmektedir.

Bölüm 3

Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan, durum çalışması (case study) ve deseni olarak da “bütüncül tekli durum deseni” (single case holistic design), kullanılmıştır. Creswell’e (2012) göre durum çalışması, araştırmacının sınırlı bir ya da birkaç sistemi (durumlar), pek çok kaynaktan topladığı ayrıntılı ve kapsamlı verileri (gözlemler, yüz yüze görüşmeler, doküman ve raporlar) kullanarak zaman içinde keşfettiği ve durumu betimleyerek durumla ilgili temaları raporladığı bir yaklaşımdır. Bu kapsamda yapılan araştırma, mevcut durumu saptamaya yönelik bir çalışma olup veriler araştırmacı tarafından öğretmenlere yönelik hazırlanan yarı yapılandırılmış ve öğrencilere yönelik hazırlanan tam yapılandırılmış görüşme formu aracının uygulanması ile elde edilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama süreci, veri toplama araçları, odak grup görüşmeleri, verilerin analizi, araştırmada etiklik, araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği hakkında ayrıntılı bilgilere yer ayrılmıştır.

Araştırma Modeli

Hollanda’daki Türk çocuklarına, Türkçe derslerinde teknolojinin kullanımına yönelik görüşleri belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada, var olan durumu olduğu gibi ortaya koyma amacı güdüldüğünden nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Yin’e (1984) durum çalışmasını, güncel bir olguyu kendi yaşam çerçevesi (içeriği) içinde çalışan, bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemi olarak tanımlamaktadır (şimsek, 2016). Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik, nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır (Yıldırım ve řimšek, 2011). Nitel araştırmalar, araştırma yapılan ya da yapılması planlanan kişilerin sahip oldukları deneyimlerinden doğan anlamların sistematik olarak incelenebilmesinde tercih edilen bir tekniktir (Ekiz, 2003). Durum alışması gerçekleştirilirken izlenebilecek belli başlı aşamalar sekiz başlık altında sıralanabilir (Yıldırım ve řimšek, 2008):

1. *Araştırma sorularının geliştirilmesi:* Araştırmalarda kim, ne, nerede, nasıl ve neden biçiminde soru türleri kullanılır. Durum çalışmalarında rehberlik etmek için nasıl ve neden soruları daha açıklayıcıdır (Yin, 2003, s. 5-6). Bu bağlamda bu araştırmanın problem cümlesi Hollanda'da Türk çocukların Türkçe öğretimi dersinde teknolojinin kullanımı nasıl yapılmaktadır? şeklinde tanımlanabilir.
2. *Araştırmanın alt problemlerinin geliştirilmesi:* Her alt problem, araştırmacının ilgisini odakladığı bir alana işaret eder ve genel bir alana işaret eden problem cümlesine ayrıntılı yanıtlar bulmayı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 282). Bu kapsamda araştırmanın çalışma problemi başlığı altında belirtilen dört alt problem sorularına yanıt aranmıştır.
3. *Analiz biriminin saptanması:* Araştırmacı için sorun kaynağı olan durumun ne olduğunu tanımlamaya ilişkin bir boyuttur ve bu durum bazen tek bir birey de olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 283). Bu araştırmada analiz birimi, Hollanda'da Türkçe dersi eğitimi alan yirmi öğrenci ve Hollanda'da Türkçe dersi eğitimi veren yirmi öğretmendir.
4. *Çalışılacak durumun belirlenmesi:* Teknolojinin hızla giderek gelişmesiyle birlikte, eğitim ortamında etkin kullanılmasıyla ilgili beklentiler de giderek artmaktadır. Teknoloji, eğitimin her alanında ilerlemeyi sağlamak adına önemli bir role sahiptir. Bu bağlamda, Hollanda'da yaşayan Türk çocuklarının ana dili eğitiminde, öğretmenlerin de Türkçe eğitiminde teknolojiyi kendi çalışma alanlarıyla birleştirmeleri, teknolojik ders materyalleri kullanmaları, diğer bir deyişle Türkçe eğitimine teknolojiyi entegre etmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda, öncelikle literatür taraması yapılarak durum belirlenmiş ve sonrasında eğitim kurumlarıyla gerekli görüşmeler yapılmıştır.
5. *Araştırmaya katılacak bireylerin seçimi:* Araştırmanın durumu belirlendikten sonra bu durumda çalışılacak kişiler seçilir. Bu bağlamda Hollanda'da Türkçe eğitimi dersi alan yirmi öğrenci ve Türkçe eğitimi dersi veren yirmi öğretmen katılımcı olarak seçilmiştir. Katılımcılara ait özellikler Çalışma Grubu başlığı altında ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

6. *Verilerin toplanması:* Veri toplama yöntemleri araştırmanın başlangıcında oluşturulan alt problemlere göre belirlenir. Bu bağlamda bu çalışmada alt problemlere yönelik olarak yarı yapılandırılmış görüşme ve tam yapılandırılmış görüşme olmak üzere iki farklı veri toplama yöntemine yer verilmiştir. Bu yöntemlere yönelik ayrıntılı bilgi, Odak Grup Görüşmesi başlığı altında belirtilmiştir.
7. *Verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması:* Yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilen veriler içerik analiz tekniğiyle, tam yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilen veriler ise betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir.
8. *Durum çalışmasının raporlaştırılması:* Araştırma sonunda elde edilen veriler bir bütün olarak bir araya getirilerek raporlaştırılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Hollanda'da yaşayan Türk çocuklarına, ana dilde Türkçe eğitim veren öğretmenler ve Türkçe eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu araştırma iki bölüme ayrılmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünü, beşer öğretmenden oluşan dört adet çalışma grubu oluşturmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünü ise beşer öğrencilerden oluşan dört adet çalışma grubu oluşturmaktadır. Araştırma yarı yapılandırılmış görüşme formuyla beşer kişilik gruplar hâlinde, toplamda yirmi Türkçe öğretmeninden ve tam yapılandırılmış görüşme formuyla yine beşer kişilik gruplardan oluşan, toplamda yirmi öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma içerisinde yer alan öğretmenlerin ve öğrencilerin adları kodlanarak araştırmada yer almıştır. Gerçekleştirilen bu görüşmelerde katılım, gönüllülük esası temel alınarak yapılmıştır. Katılımcılar görüşme öncesi araştırmanın; konusu, önemi ve içeriği hususunda bilgilendirilmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri incelendiğinde, %70'i (N=14) kadın, %30'u (N=6) erkektir. Öğretmenlerin, %65'i (N=13) lisans mezunu, %25'i (N=5) yüksek lisans mezunu ve %10'u (N=2) doktora mezunudur. Öğretmenlerin, %45'i (N=9) 3 yıldan daha az bir süredir, %40'ı (N=8) 3-5 yıl aralığında ve %15'i (N=3) 5 yıldan daha fazla bir süredir Türkçe öğretimi deneyimine sahiptir. Araştırmaya katılan

öğrencilerin, demografik bilgileri incelendiğinde, %60'ı kız ve %40'ı erkek öğrenciden oluştuğu görülmektedir. Öğrencilerin yaş dağılımları incelendiğinde, %25'inin 10-11 yaş aralığında, %55'inin 12-13 yaş aralığında ve %20'sinin 14-15 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin doğum yerleri incelendiğinde, %10'unun Türkiye, %80'inin Hollanda ve %10'unun diğer kısımlar olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin ve öğretmenlerin demografik bilgileri, aşağıda tablo hâlinde verilmiştir.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Öğretmenlere Ait Bilgiler

	Değişkenler	Frekans / N	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	14	70,0
	Erkek	6	30,0
Eğitim seviyesi	Lisans	13	65,0
	Yüksek Lisans	5	25,0
	Doktora	2	10,0
Türkçe öğretim deneyimi	3 Yıldan Az	9	45,0
	3-5 Yıl Aralığı	8	40,0
	5 Yıldan Fazla	3	15,0
Toplam		20	100

Not: n = 20

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Öğretmenlere Ait Bilgiler

	Değişkenler	Frekans / N	Yüzde
Cinsiyet	Kız	12	60,0
	Erkek	8	40,0
Yaş	10 – 11	5	25,0
	12 – 13	11	55,0
	14 – 15	4	20,0
Doğum yeri	Türkiye	2	10,0
	Hollanda	16	80,0
	Diğer	2	10,0
Toplam		20	100

Not: n = 20

Veri Toplama Süreci

Planlanan veri toplama süreci, dört hafta olarak belirlenmiştir. Katılımcıların görüşme sorularını yanıtlamaları için öngörülen süre, yaklaşık 60 dakikadır. Soru kâğıtları katılımcılara dağıtılmadan önce çalışmanın amacı ve önemi hakkında ön bilgi verilmiştir. Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin, Türkçeleri yeterli düzeyde olmaması ihtimaline yönelik, soru kâğıtları hem Türkçe hem de Hollandaca olarak hazırlanmıştır. Odak grup görüşmeleri ilk olarak 18.04.2021 tarihinde, Amsterdam'da bulunan Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkçe eğitimi verilen sınıfında, rahat bir ortamda yapılmıştır. Görüşmeler iki oturum şeklinde düzenlenmiştir. İlk olarak öğretmenlere yönelik sabah oturumu, 10.30-11.30 arasında ve daha sonra öğrencilere yönelik öğle oturumu, 12.00-13.00 arasında yapılmıştır.

Tablo 3

Veri Toplama Sürecine Yönelik Çalışma Takvimi

Görüşme	Odak Grup Görüşme	Veri Toplama Aracı	Tarih
1.	1. Grup Öğretmenler	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	18.04.2021
2.	1. Grup Çocuklar	Tam yapılandırılmış görüşme formu	18.04.2021
3.	2. Grup Öğretmenler	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	25.04.2021
4.	2. Grup Çocuklar	Tam yapılandırılmış görüşme formu	25.04.2021
5.	3. Grup Öğretmenler	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	02.05.2021
6.	3. Grup Çocuklar	Tam yapılandırılmış görüşme formu	02.05.2021
7.	4. Grup Öğretmenler	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	09.05.2021
8.	4. Grup Çocuklar	Tam yapılandırılmış görüşme formu	09.05.2021

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada kullanılan veriler, Hollanda'daki Türk çocuklarına Türkçe eğitiminde, teknolojinin kullanımına yönelik geliştirilmiş olan tam ve yarı yapılandırılmış görüşme sorularından elde edilmiştir. Çalışmanın verileri toplanırken durum çalışması desenine uygun olarak birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Durum çalışmalarında veri toplama aracının fazla olması, çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmış sayılmaktadır (Hartley, 1995). Bu durum göz önünde bulundurularak çalışmada birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda etkili bir şekilde veri toplamak için tek bir yol yoktur. Bu nedenle nitel araştırmalarda, çoğunlukla veri toplamak için çeşitli tekniklere başvurulur. Birden çok veri toplama tekniğine başvurulması, veri çeşitlemesi (data triangulation) olarak adlandırılır. Çalışmanın problemine uygun veri toplama teknikleri, çalışma grubunun özellikleri ve ortam dikkate alınarak araştırmacı tarafından belirlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2016). Çalışmanın kuramsal boyutunun oluşturulması esnasında yapılan alan yazın taraması sonucunda araştırma problemini cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin, tam ve yarı yapılandırılmış görüşmeler, gözlem, gözlem notları, video, fotoğraf kayıtları ve ses kayıtları kullanılarak toplanabileceği düşünülmüştür.

Odak Grup Görüşmesi

Öncelikle araştırmacı tarafından, odak grup görüşmesi yapılacak konu ile ilgili alan yazın taranmış ve çalışmanın sınırları belirlenmiştir. Ayrıca, öğretmenlere yönelik açık uçlu on maddeden oluşan yarı yapılandırılmış odak görüşme formu hazırlanmıştır. Öğrenciler için ise tam yapılandırılmış odak görüşme formu hazırlanmıştır. Bu görüşme formları, her iki taraf için de Hollanda'daki Türk çocuklarına, Türkçe derslerinde teknoloji kullanımı hakkındaki görüşlerine yönelik hazırlanmıştır. Odak grup görüşmesinde amaç, görüşmeye katılan herkesin birbirlerinin görüşlerini duyabileceği ve kendi düşüncelerini bu çerçevede oluşturabileceği, grubun birbiriyle sürekli etkileşim içinde olduğu sosyal bir ortamda, katılımcıların bir konu ya da konular hakkında ne düşündüğünü ortaya çıkarmaktır (Şahin, Sarı, Özer ve Er, 2010). Nitel veri toplamada, bireysel görüşmelerin yanında odak grup görüşmelerinin de önemli bir işleve sahip olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte gruptan bir bireyin, sorulan soruya verdiği bir yanıtın diğer bireyler

tarafından da duyulması ve takip edilmesi, onlara kendi duygu ve düşüncelerine verilen bu yanıt çerçevesinde belirleme imkânı vereceği de vurgulanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Tam ve yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmacı tarafından hazırlanmış olup üç uzman görüşüyle birlikte tekrardan şekillendirilerek son hâline ulaşmıştır. Toplanan verilerin gerçeği yansıtması açısından veri toplama aracı olarak kullanılan görüşme formunun açık ve oldukça anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Görüşme sürecinde zaman zaman notlar tutmanın yanı sıra süreç, ses kaydı altına da alınmıştır. Ses kayıtları, veri kaybının önlenmesinde önemli bir yere sahip olmaktadır. Nitekim Yıldırım ve Şimşek (2016), görüşme sürecinde yalnızca not tutulmasının, alınan notların eksik olmasına ve görüşme süresinin uzamasına neden olabileceğini vurgulamaktadır. Not tutma işlemi ise araştırmacının dikkatini çeken kısımları ve katılımcıların sözel olmayan davranışlarına yönelik yapılmaktadır. Araştırmacı, daha çok soru sorma ve dinleyici konumunda bulunmaktadır. Görüşme esnasında not tutmanın, katılımcıların dikkatini büyük oranda dağıtacağı, sorulan sorulara odaklanmalarını engelleyeceği ve sorulara verecekleri cevapları etkileyeceği düşünüldüğünden dolayı görüşme sürecinin tamamında yapılmamasına özen gösterilmiştir.

Odak grup görüşmeleri, öğretmenlerin Türkçe dersi verdikleri eğitim kurumlarında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler “U” oturma düzenindeki sınıf ortamında yapılmıştır. Gerek öğretmenler gerekse öğrenciler ile yapılan görüşmeler, beşer kişilik dört ayrı grup olarak gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler ile yapılan odak grup görüşmesi öncesinde, çalışma grubunda yer alan öğrenciler ile benzer özellik gösteren ancak çalışma grubu dışından seçilen beş öğrenciyle soruların anlaşılabilirliği için pilot uygulama yapılmıştır. Alınan görüşler ve gelen dönütler sonucunda gerekli düzeltmeler yapılarak görüşme formu en son hâlini almıştır. Öğrenciler ile yapılan tam yapılandırılmış grup görüşmelerinde öğrencilerin Türkçe düzeylerine bakılmış, orta ve yüksek düzeye sahip öğrencilerin konuyla ilgili rahat görüşlerini aktarabileceklerinden dolayı araştırmaya dâhil edilmesi uygun görülmüştür. Yine de her ihtimale karşılık öğrencilerin görüşme formu soruları, Türkçe ve Hollandaca olarak ifade edilmiş ve istedikleri dilde cevap verebilecekleri görüşme öncesinde kendilerine belirtilmiştir.

Odak grup görüşmeleri moderatör eşliğinde gerçekleştirildiğinden, öğretmenler ve öğrenciler ile yapılan tüm görüşmelerde araştırmacı moderatör olarak görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Odak grup görüşmeleri çoğunlukla dört aşama şeklinde yapılmaktadır (Yılmaz ve Oğuz, 2011). Bu çalışma da aşağıda belirtilen aşamalar göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir.

1. İlk adımda, araştırmacı tarafından çalışmanın konusu belirlenmekte ve ilgili alan yazın taraması yapılarak konu ayrıntılı bir şekilde incelenerek sınırları ortaya konulmaktadır. Böylece konular önem sırasına göre yerleştirilir.
2. Bu aşamada, sorulacak sorular hazırlanmalı ve araştırmacının durumuna uygun olarak görüşme yapılacak kişilerin özellikleri ve kişileri belirlenmelidir.
3. Üçüncü aşamada, odak grup görüşmesinin yapılacağı yer, zaman, moderatör, raportör varsa diğer görevliler hazırlanarak, görüşme yapılmalıdır.
4. Son aşamada ise, görüşmeler raporlar, notlar ve ses kayıtları ile özetlenmekte, veriler tekrar gözden geçirilerek, görüşmelerin analizi yapılmakta ve veriler raporlaştırılmaktadır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada öğretmenler ile yapılmış olan ve yarı yapılandırılmış odak grup görüşmelerinden toplanan veriler, içerik analizi yöntemiyle kontrol edilmiştir. Öğrenciler ile yapılan tam yapılandırılmış odak grup görüşmelerinden toplanan veriler ise betimsel olarak analiz edilmiştir. Çalışmada öğretmenler ve öğrencilerle yapılan görüşmelere ait ses kayıtlarının, araştırmacı tarafından Microsoft Office Word dosyasına ham metin şeklinde aktarılarak transkripti sağlanmıştır. Word dosyasına aktarılan veriler, özetlenerek ve yorumlanarak kodlanmıştır. Uygulama esnasında tutulan video kayıtları gözlem notları ile karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucu elde edilen veriler düzenlenerek ve yorumlanarak çalışmanın bulgularına ulaşılmıştır.

Araştırmacı görüşme sürecine gözlemci olarak katılım sağladığı için hem öğretmenlerle yapılan grup görüşmelerinde hem de öğrenciler ile yapılan grup görüşmelerinde katılımcıların verdiği tepkileri, ortamı ve görüşme sürecini gözlemlemesi, oldukça güç hâle gelmiştir. Bu nedenle veri kaybının önüne geçilmesi ve görüşme sürecinin daha iyi gözlemlenerek analiz edilebilmesi açısından tüm gruplarla yapılan görüşme süreci, video kaydı altına alınmıştır. Çalışma verilerinin video kayıtları, araştırmacı tarafından bir adet GoPro kamera ve ayaklığı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kayıt altına alınan videolar, görüşme sonrası bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bu video kayıtları daha sonra araştırmacı tarafından tek tek izlenmiş ve yazıya aktarılarak dökümü yapılmıştır. Dökümü yapılan video kayıtları ile gözlem notları karşılaştırılmış ve ortaya çıkan veriler yorumlanarak analiz edilmiştir. Video kayıtlarının dökümü yapılırken tarih, saat, ve görüşme süresi gibi bağlamsal özellikler not edilmiştir. Video dökümü esnasında öğrencilerin verdiği sözel veya sözel olmayan davranışlar, dikkatlice izlenmiş ve not edilmiştir. Tüm katılımcıların uygulama esnasındaki tutum ve tavırları da not edilmiştir.

Araştırmada Etik

Nitel araştırmaları planlama ve desenleme süreçlerinde araştırmacılar, araştırma sürecine ilişkin etik konuları dikkate almalı ve bu konulara yönelik önlemler planlamalıdır (Creswell, 2013). Saha araştırması; Hollanda'da yapılmış olan bu araştırma sürecinin tamamında, etik ilkelere bağlılık konusunda zen gösterilmiş ve bu kapsamda aşağıdaki önlemler alınmıştır:

- Araştırma deseni oluşturulup veri toplama araçları geliştirildikten sonra, Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan, araştırmanın etik ilkelere uygunluğu konusunda onay alınmıştır. Bu onay sonrası Hollanda'da Türk çocuklarına yönelik, Türkçe dersleri veren öğretmenlerin görev yaptıkları kurumlardan veri toplamak için araştırma izni alınmıştır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlere araştırmanın amacı açıklanmış ve bu sürece katılmaları konusunda gönüllülükleri esas alınmıştır. Bu kapsamda veri toplama süreci öncesinde, her katılımcıdan yazılı onay formu alınmıştır.
- Araştırma sürecinde katılımcılara ilişkin elde edilen tüm bilgi ve veriler gizlilik ilkesine bağlı olarak farklı veri depolama araçlarında saklanmıştır.
- Bu çalışmanın raporlaştırılmasında, tüm katılımcıların kimliklerinin gizliliğini sağlamak amacıyla gerçek adlar yerine kod adlar kullanılmıştır.
- Araştırma raporunun son şeklinin, katılımcı öğretmenler ve odak grup görüşmelerinin gerçekleştirildiği kurumlar ile paylaşılması planlanmaktadır.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırma kapsamında kullanılan bütün veri toplama araçları, araştırmanın kuramsal çerçevesi ve araştırma amacı doğrultusunda geliştirilmiştir. Bu durum, verilerin toplanması ve analizleri sürecinde toplanan verilerin, araştırma odağının dışına çıkmamasına yardımcı olmuştur. Böylece veriler araştırma amaçları doğrultusunda toplanmış, analiz edilmiş ve bu şekilde gerekçelendirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sırasında katılımcıların belirttikleri görüşler, sürekli olarak kendilerine teyit ettirmeye çalışılmıştır. Bu şekilde katılımcıların belirttiği görüşlerin, araştırmacı tarafından farklı ya da yanlış yorumlanmasının önlenmesi amaçlanmıştır.

Bilimsel araştırmalarda önemli ölçütlerden biri olarak görülen, aynı zamanda çalışma sonuçlarının inandırıcılığını sağlayabilmek için kullanılan en yaygın iki temel öge; geçerlik ve güvenirlidir. Bu doğrultuda, çalışma kapsamında kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin geçerlilik ve güvenirlilik önlemleri alınmıştır. Alınan önlemler aşağıda sunulmuştur:

- Görüşme formunda açık ve anlaşılır ifadeler kullanılmaya çalışılmış ve sorular katılımcıların kolaylıkla anlayabileceği bir şekilde hazırlanmaya özen gösterilmiştir.
- Görüşme formları, araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra üç uzmanın görüşlerine başvurularak soruların kullanılacağı amaca ve örnekleme uygun olup olmadığına ilişkin görüşler alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda, düzenlemeler yapılarak görüşme formu hazır hâle getirilmiştir.
- Yıldırım ve Şimşek (2016), doğal ortamda yapılan gözlemlerde gerçekleşen davranışların gerçeği daha yakından yansıttığından söz etmişlerdir. Bu bağlamda çalışma verilerinin gerçeği daha yakından yansıtması ve çocukların kendilerini daha rahat hissetmesi amacıyla uygulama, doğal ortamda yapılmıştır.
- Görüşme formu hazırlanırken araştırma soruları temel alınarak alan yazından yararlanılmıştır.
- Veriler toplanırken çeşitli veri toplama araçlarından yararlanılarak veri toplama araçlarının çeşitlenmesi sağlanmıştır.

Bölüm 4

Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde, alt problem sorularına yönelik toplanan verilerden elde edilen sonuçlara ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Ayrıca öğretmenler ile yapılan yarı yapılandırılmış odak grup görüşmelerine ait veriler içerik olarak, öğrenciler ile yapılan tam yapılandırılmış odak grup görüşmelerine ait veriler, betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında, öğretmenler ile yapılan görüşmelerde on temel soru yöneltilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, kimlikleri saklı kalmak şartıyla çalışmanın bütününde, Ö1, Ö2, Ö3,..., Ö20 olarak tanımlanmıştır.

Araştırmanın Alt Problemlerine Ait Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi. Hollanda'da Türkçe öğretim veren öğretmenlerin, dersteki teknolojik materyalleri kullanma düzeyleri nedir?

Eğitim teknolojilerinin sınıf ortamında kullanılması, öğrenciler için dersi daha ilgi çekici ve öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirmektedir. Yakın zamana kadar Türkçe derslerinde sadece basılı materyaller kullanılırken, eğitim ortamlarına daha fazla teknolojinin girmesiyle birlikte, eğitimde teknoloji kullanımı daha da çok önem kazanmıştır. Hollanda'da Türkçe eğitimi veren öğretmenlerin birçoğu teknoloji kullanımı konusunda kendisini yetersiz görmektedir. Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin öğretmenlere yönelik odak grup görüşmelerinde, Türkçe öğretiminde, teknoloji kullanımı hakkında ne düşünüyorsunuz?, Türkçe öğretimde teknoloji kullanımı hakkında sizin yeterliliğiniz nedir? ve Derslerinizde hangi teknolojik cihazları kullanıyorsunuz? sorularına vermiş oldukları cevaplar öğretmenlerin Türkçe derslerinde teknolojik araç gereçlerin kullanımında yeterli teknik destek alamadıklarını ve kendilerini bu konuda yeterli görmediklerini ifade etmişlerdir. Teknoloji kullanımı konusunda, az sayıda kendini yeterli gören öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, bilgisayar ve projeksiyon gibi teknolojik araç gereçleri kullanmayı ileri derecede bildikleri, akıllı tahtayı etkin kullandıkları, çevrim içi programları bildiklerini ve özellikle Covid-19 pandemi sürecinde bu uygulamalardan faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmanın ikinci alt problemi. Hollanda'da Türk çocuklarına verilen Türkçe derslerinde kullanılan teknolojik materyaller, öğrencilerin dil becerilerini nasıl etkilemektedir?

Türkçe eğitimi ve öğretimi sürecinde öncelikli amacın dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin gelişimini sağlayabilmek olduğu gerçeğinden hareketle, çalışmanın ikinci alt problem sorusu olan, Hollanda'da Türk çocuklarına verilen Türkçe derslerinde kullanılan teknolojik materyaller, öğrencilerin dil becerilerini nasıl etkilemektedir? ifadesine cevap aranmıştır. Genel olarak çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, Türkçe öğretimi derslerinde teknoloji kullanımının, öğrencilerin dil becerilerine ilişkin olumlu yönde etkilediğine dair görüş belirtmişlerdir. Şengül ve Yalçın'a (2003) göre Türkçe öğretiminde, öğrenilecek konunun analiz edilip öğrenilmeye uygun bir yapıya kavuşturulması, konunun etkili bir şekilde aktarılabilmesi için uygun materyallerin seçilmesi, derste kullanılan araçların etkililiğini ve öğrencilerin başarı durumlarını ortaya koyup uygun değerlendirme yöntemlerinin kullanılması amacıyla eğitim teknolojilerinden yararlanmak mümkündür görüşleri, çalışmaya katılan öğretmenlerin ifadelerini destekler niteliktedir. Dil becerilerine yönelik etkinlikler ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme de o kadar kalıcı ve izli olmaktadır. Dil sosyal bir olgu olduğundan öğrenilmesinde ve öğretilmesinde sosyal etkileşimlerin gerçekleşmesini sağlayacak yöntem ve teknolojinin kullanılacağı ortamlar oluşturulması gerektiği katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin öğrencilerin görüşlerini incelediğimizde, Hangi dil becerisi için daha çok teknolojik materyaller geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz? sorusuna verdikleri cevaplar, öğrencilerin %15'inin konuşma, %10'unun dinleme, %50'sinin okuma, %25'inin yazma cevabını verdiği görülmektedir. Öğrenciler, bir başka dil becerilerine yönelik sorulan soruda, Türkçe derslerindeki teknolojik materyallerin kullanımı, sizin hangi öğrenme alanınıza katkı sağlar? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %20'sinin konuşma ve dinleme becerilerim gelişir, %30'unun okuma ve yazma becerilerim gelişir, %30'unun kelime dağarcığım gelişir, %20'sinin dil bilgisi kurallarını öğrenmem kolaylaşır cevabını verdiği görülmektedir. Katılımcılar genel olarak Türkçe derslerinde teknoloji kullanımının öğrencilerin dil becerilerini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi. Hollanda'da Türk çocuklarına Türkçe öğretimi dersinde kullanılan teknolojik materyaller, dersin verimliliğine nasıl etki etmektedir?

Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin bir çoğunun ortak düşüncesi, teknolojinin eğitimde kullanılmasına yönelik öz yeterlilik düzeylerine bakıldığında kendilerini yeterli gördükleri ancak mevcut sınıfların teknolojik donanıma sahip olmaması ve eğitim kurumlarının alt yapısının teknik açıdan yetersiz olmasının, Türkçe eğitimine yönelik verimliliği olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Türkçe derslerinde güncel teknolojik ders materyallerin kullanılmasının gerektiğini düşünen öğretmenler, teknolojik ders materyallerin kullanımının derslerde etkili olduğunu, daha fazla duyu organına hitap ettiğini ve öğrenmede kalıcılığı sağladığını düşünmektedirler. Balkı'nın (2008) yaptığı bir araştırmada da teknolojik araçların derslerde kullanılmasının öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini artırdığı, öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirdiği ve zaman tasarrufu sağladığı yöndeki görüşleri, çalışmaya katılan öğretmenlerin ifadelerini destekler niteliktedir. Hollanda'da Türkçe eğitimi veren öğretmenlerin, teknolojik araçları en çok görsel okuma ve görsel sunu ile dinleme derslerinde kullandıkları ve buna karşılık en az konuşma dil becerilerine yönelik derslerde kullandıkları yapılan görüşmeler sonucunda belirlenmiştir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi. Türkçe öğretimi dersinde, etkili öğretim teknolojisi kullanmayı etkileyen faktörler nelerdir?

Günümüz çocuklarının özelliklerine bakıldığında hayatlarının teknoloji üzerine kurulu olduğu ve ondan bağımsız olamadıkları görülmektedir. Teknoloji hayatlarının her alanında vazgeçilmezken, öğrencilerin Türkçe eğitimi alırken teknolojinin kullanılmaması veya eski teknolojik araç gereçlerin kullanılması öğrencileri derslere karşı ilgisiz bıraktığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle Türkçe öğretimi dersinde etkili öğretim için teknolojik ders materyallerini kullanmak genel olarak yurt dışındaki Türk çocuklarının, özel olarak Hollanda'daki Türk çocuklarının derslere katılımı açısından önemli etkenlerin başında gelmektedir. Zira Türkçe derslerindeki soyut kavram ve konular, teknolojinin imkânlarıyla birlikte somutlaştırılıp öğrenciler için daha anlaşılır ve eğlenceli hâle geldiği düşünülmektedir.

Odak Grup Görüşmesi Yapılan Öğretmenlerin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Soru 1: Türkçe öğretiminde, teknoloji kullanımı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Araştırmaya katılan öğretmenlerden, Türkçe öğretiminde kullanılan teknoloji hakkında ne düşündüklerine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğretmenler, teknolojinin gün geçtikçe gelişim sağlayarak eğitimde büyük imkânlar sunduğunu ve özellikle İnternet sayesinde olabildiğince hızlı ve verimli uygulamaların derse katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Çoğunlukla öğretmenlerin görüşü, eğitimde kullanılan teknolojinin, derslerin daha kolay anlaşılabilmesi ve öğrencilerin derslere daha iyi odaklanabilmesi yönünde katkı sağladığına yönelik görüşler bildirmişlerdir. Teknoloji aracılığıyla materyal tasarımı, öğrencinin buluş yoluyla öğrenmesinde çok etkili olduğunu söylemişler ve kullanılan teknolojik araç gereçlerle derslerin hem görsel hem de işitsel olduğu, öğrencilerin derslere daha iyi odaklandığı yönünde görüş ifade etmişlerdir. Zira “Öğrenci hem tasarlıyor hem de üretebiliyor.” cevabını vererek teknoloji kullanımının, dersi öğrenciye sunmada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Soru ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinden örnekler aşağıda belirtilmiştir.

Ö1: Türkçe dersinde, projeksiyon ve slaytların kullanılması çok önemli. Hem öğrencinin ilgisini çekmesi açısından hem de dersin anlatılması yönünden, derslerde teknolojinin kullanılmasının kaçınılmaz olduğunu düşünüyorum.

Ö4: Türkçe öğretiminde, duyuya hitap eden ne kadar çok teknolojik materyal kullanılırsa verim de o derecede artar. Diğer bir ifadeyle, Türkçe derslerine çok büyük katkı sağladığını ve derslerin çok verimli geçtiğini düşünüyorum.

Ö7: Eğitim teknolojisi, eğitimde teknolojiyle iç içe olmaktır. Eğitimin her safhasında teknolojiden faydalanmamız ister istemez zorunlu hâle gelmiştir. Günümüzde teknoloji iyice gelişmiştir ve biz öğretmenler buna ayak uydurmamız gerekir. Özellikle eğitim alanında teknoloji, vazgeçilmez bir ihtiyacımız olmalıdır.

Ö12: Eğitimde teknoloji kullanmak daha doğrusu teknolojiyi doğru ve yerinde kullanabilmek çok önemli. Çünkü günümüz çağında artık her şey teknoloji ile yapılıyor.

Ö14: Ben, kitaplara temas yoluyla öğrenilmesinden yanayım. Tabii teknoloji çağında, teknolojiyi reddetmek olmuyor. Çağa ayak uydurmak adına kullanmamızın gerekli olduğunu düşünüyorum.

Ö15: Öğrencinin birden fazla duyusuna seslenmek istiyorsak, derslerde teknolojik ders materyallerini ve araç gereçlerini kullanmalıyız. Derslerde, öğrencilerin bazen anlatılanları anlaması kolay olmuyor dolayısıyla da kolay unutuluyorlar. Ancak teknoloji aracılığı ile görsel öge destekli izlenen bir konuyu kolay unutmazlar ve daha kolay öğrenirler.

Ö19: Eğitimde teknoloji kullanımı faydalıdır. Zamandan tasarruf, ilgi çekicilik, dersi zenginleştirme keza daha eğlenceli ve kalıcı öğrenme sağladığını düşünüyorum. Ayrıca öğrenci açısından eğitimde teknolojinin kullanımına baktığımızda, görsellerle desteklenen dersin kalıcı hâle geldiğini düşünüyorum.

Soru 2: Öğretimde teknoloji kullanımı hakkında sizin yeterliliğiniz nedir? *Teknoloji kullanımı bakımından kendinizi yeterli görüyor musunuz?*

Öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda kendi yeterlilikleriyle ilgili değerlendirme yapmaları istenmiştir. Öğretmenlerin ifadelerine göre, çoğunluğu bu konuda kendini yetersiz görmektedir. Teknoloji kullanımı konusunda kendini yetersiz gören öğretmenlerin gerekçeleri incelendiğinde, kendilerini bu konuda yetkin hissetmeme, teknolojik bilgiyi derse aktarmada zorlanma, yeni teknolojiler hakkında bilgi sahibi olmama, materyal üretme konusunda yetersiz hissetme, donanımla ilgili yetersiz hissetme, teknolojinin sosyal medya yönüne odaklanma ve eğitim eksikliği olduğu görülmektedir. Bu konuda kendini kısmen yeterli gören öğretmenler, bilgi konusunda eksik olduklarını, çok aktif kullanamadıklarını, dersleri yönetecek kadar yeterli olduklarını ve teknolojik araçları yeteri kadar verimli kullanamadıklarını belirtmişlerdir. Teknoloji kullanımı konusunda kendini yeterli gören öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, bilgisayar kullanmayı çok iyi bildikleri, akıllı tahtayı etkin kullandıkları, çevrim içi ders sistemlerine hâkim oldukları ve derslerinde teknolojiye dayalı uygulamalardan faydalandıkları görülmektedir. Soru ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinden örnekler aşağıdaki gibidir.

Ö3: Akıllı tahtayı kolaylıkla kullanabiliyorum. Teknik problem olduğunda kendim rahatlıkla çözebiliyorum. Bu yüzden teknoloji kullanımında kendimi başarılı buluyorum.

Ö6: Eğitime yönelik kullanılan teknolojik araç ve gereçlerde yeterli düzeyde olduğumu söyleyemem. Teknolojiden yararlanırken hızlı olmak konusunda sıkıntılarım var.

Ö11: Teknoloji kullanım tecrübesi, benim gibi genç öğretim görevlilerinin yaşı gereği iyi olduğunu düşünüyorum. Derste yeterli olacak ve öğrencilere eğitim verecek düzeyde teknoloji kullanım deneyimine sahibim.

Ö13: Yaşım gereği dijital okuryazar olan birisi değilim. Hâliyle derslerde kullanılacak birçok araç gereçleri tam anlamıyla kullanabilmek ve daha da önemlisi bunu öğrencilerime yansıtmadan yapabilmek, benim için pek mümkün olmuyor.

Ö20: İlk dönemlerde teknolojiye karşı yabancılik çekiyordum. Fakat günümüz teknolojisinin yoğun olarak ilerlemesi, beni teknoloji öğrenmeye teşvik etti. Sonuç olarak derste uygulayabileceğim kadarıyla teknoloji kullanım deneyimine sahip oldum ve kendimi yeterli görüyorum.

Soru 3: Derslerinizde hangi teknolojik cihazları kullanıyorsunuz?

Yapılan odak grup görüşmelerinde, öğretmenlerin hangi teknolojik cihazları kullandıklarına yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ancak birçok öğretmen bu soruya, Türkçe dersleri için ihtiyaç duyduğu teknolojik araç gereçlere sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, ders içeriğinin uygunluğuna göre tüm derslerde, teknolojik araçların kullanılması yönünde olumlu görüş bildirmişlerdir. Ayrıca teknolojik ders materyallerinin, öğrencilerin dikkatini çektiğini ve öğrencilerin derse daha çok ilgi gösterdiğini ifade etmişlerdir. Derslerde teknolojik araç ve gereçler çok kısıtlı olsa da öğretmenlerin, bilgisayar, tablet, akıllı tahta ve projeksiyon cihazından faydalanabildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine dair örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö2: Öğrencilerimizin aileleri ihtiyaç konusunda çok duyarlılar. Ayrıca kurumumuzda ihtiyaç duyduğumuz tüm teknolojik araç gereçler bulunmaktadır. Teknolojik açıdan öğrenciler bir problem yaşamıyorlar.

Ö8: Teknolojik araç ve gereç sayımız, öğrenci sayımıza göre çok yetersiz kalıyor. Sınıfımızda derslerin daha verimli geçmesi bakımından, en azından sunum yapmak için kullanabileceğimiz projeksiyon cihazının olmasını isterdim.

Ö13: Derslerde verimliliği artırmak adına kullanabileceğimiz teknolojik ders materyallerinin büyük çoğunluğuna sahip değiliz. Örneğin, slayt gösterileri için projeksiyon makinesini derslerde kullanamıyorum.

Ö13: Eğitim kurumumuza ait, birçok teknolojik araç ve gereçlere sahibiz. Türkçe derslerinde anlattıklarımı somutlaştırmak için bilgisayar, tablet ve projeksiyonu etkili olarak kullanıyorum. Ayrıca kitap yerine, dersi daha eğlenceli hâle getirdiğini düşündüğüm için akıllı tahtayı da aktif kullanıyorum.

Ö13: Ders anlatımı bittikten sonra konu tekrarı yaparken etkileşimi artırmak için akıllı tahta ve projeksiyon kullanıyorum.

Soru 4: Derslerinizde hangi iletişim programlarını kullanıyorsunuz? *Zoom, Skype, Google Hangout Meet, Microsoft Teams, Jitsi Meet, GoToMeeting, Adobe Connect.*

Araştırmada, öğretmenlerinin hangi iletişim programlarını kullandıklarına ve uzaktan eğitim yoluyla Türkçe dersi uygulamalarına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğretmenlerin çoğunluk olarak görüşü, Covid-19 salgınından dolayı uzaktan eğitim sürecinin başlangıç aşamasında derslere karşı istekli olan öğrenciler, süreç uzadıkça motivasyonlarını kaybettiklerini, derslerden artık sıkıldıklarını gözlemlediklerini dile getirmişlerdir. Bu yüzden uzaktan eğitim devam ederken imkânlar dâhilinde belli aralıklarla da olsa yüz yüze eğitime fırsat oluşturabilecek düzenlemelerin, faydalı olacağını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine dair örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö1: Uzaktan eğitim süresince, “Microsoft Teams” programını kullandım.

Ö2: Covid-19 salgın döneminde, uzaktan eğitim programlarının kullanımı arttı. Türkçe dersleri için birçok iletişim programlarını kullandım. Son olarak kullanımı kolay olduğu için derslerde sıklıkla, “Zoom” iletişim programını kullandım.

Ö6: Öğretmen arkadaşlarımızla yapmış olduğumuz çevrimiçi görüşmelerde, “Zoom” programını kullandım. Türkçe derslerinde öğrencilerimin isteği üzerine, “Skype” programını kullandım.

Ö13: “Adobe Connect” programını kullanıyordum. Programın güvenlik sorunları olduğuna dair haberler okudum. Daha sonra bir başka yaygın iletişim programı olan, “Microsoft Meet” programını kullanmaya başladım.

Ö15: Uzaktan eğitim süresince, “Zoom” programını kullandım.

Ö18: Derslerimde iletişim programı olarak “Microsoft Teams” programını kullanıyorum. Bu programın hızlı ve kolayca ekran paylaşımı özellikleri olması nedeniyle, öğrenci arasında kurulabilecek maksimum görsel iletişimi fazlasıyla sağladığını düşünüyorum.

Soru 5: Türkçe derslerinde hangi teknolojik materyalleri kullanıyorsunuz? *E-kitap, Epub, Pdf, Mobi, Z-kitap, vb.*

Araştırmaya katılan öğretmenlere, Türkçe derslerine yönelik hangi teknolojik materyaller kullandıklarına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Eğitimde e-kitap teknolojisinin gün geçtikçe varlığını daha da çok hissettirdiğini dile getiren öğretmenler, yurt dışındaki Türk çocuklarına yönelik e-kitapların hazırlanması ve bu alanda çalışmaların yapılmasının bir gereklilik olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlere göre, e-kitapların en olumlu yönleri taşınabilirlik ve ekonomik olmasıdır.

Araştırmaya katılan öğretmenler, çoğunluk olarak e-kitapların daha çok araştırma yapmak ve bilgi edinmek için tercih edildiğini, ancak zengin içerikli elektronik ders kitapları oluşturularak Türkçe eğitim-öğretime katkı sağlayacak önemli teknolojik materyaller amacıyla kullanılabileceğini ifade etmişlerdir. Özellikle yurtdışında Türkçe eğitimi gören öğrencilere yönelik, e-kitaplarda yer verilebilecek

etkileşimli öğelerden ilk akla gelenler, canlandırmalar, oyunlar ve benzetimlerdir. Bunun yanında, video görüntüleri, kısa filmler, karikatürler ve fotoğraflar kullanılmalı, anlatılan konuya ilişkili metinsel bilgilere yer verilmelidir. Soru ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinden örnekler aşağıda görülmektedir.

Ö3: Yurt dışındaki Türk çocuklarına yönelik yeterli sayıda e-kitap olmaması nedeniyle, derslerde pek kullanmıyorum.

Ö7: Derslerde, "Pdf" türü elektronik kitapları kullanıyorum. Ayrıca sağladığı avantajlar nedeniyle e-kitapların giderek daha da yaygınlaşmaya devam edeceğini ve basılı kitapların yerini alabileceğini düşünüyorum.

Ö11: Öğrencilerimle İnternet üzerinden kolayca paylaşabiliyorum. Her an ve her yerde yük olmadan, telefonda veya tableten okunabildiği için sıklıkla kullanıyorum.

Ö16: Genellikle Epub tarzında kitapları derslerimde kullanıyorum. Epub kitapların basılı kitaplara göre üstün oldukları birçok yönleri var. Örneğin, güncelleme, taşınabilme, erişim ve arşivleme kolaylığı.

Soru 6: Teknolojik materyallere erişimde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz?

Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde: "Teknolojik materyallere erişimde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz?" sorusuna ilişkin öğretmenlerin sorunlarının, iki temada toplandığı saptanmıştır. Sorunların ilki, eğitim kurumlarının altyapısının yetersiz olduğu, diğeri ise, Türkçe dersleri için yeteri kadar uygun ve güncel teknolojik ders materyallerinin olmadığı, birçok öğretmen tarafından dile getirilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine dair örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö1: Türkçe derslerinde, güncel teknolojik materyallere erişim konusunda çok zorluk çekiyorum. Zaten elimizde yeterli materyal yok ve bu durumda kendimiz materyal üretmeye çalışıyoruz fakat bunun için ne vaktimiz ne de eğitimimiz var.

Ö4: Zamanımızın büyük bir bölümü, uygun teknolojik ders materyalleri aramakla geçiyor. Materyallerin daha kapsamlı olması gerektiğini düşünüyorum. Hem görsel hem de teknolojik anlamda kapsam artırılmalı ve çeşitlendirilmelidir.

Ö10: Teknolojik ders materyallerini, kurumunun dijital arşivinden temin ediyorum.

Ö16: Çalıştığım eğitim kurumu, Türkçe dersleri için ihtiyaç duyulan teknolojik ders materyalleri tedarik ediyor.

Ö18: Sanal ortamdaki materyaller için bazen İnternet tabanlı sorunlarla karşılaşabiliyoruz veya teknolojik cihazlardan kaynaklı zorluklarla karşılaşıyorum.

Ö20: Şu ana kadar herhangi bir zorlukla karşılaşmadım. Türkçe dersleri için kullanacağım materyallere anında erişiminin olması, kısa süreli bir arama yaparak konuyla ilgili birçok veriye anında erişim sağlayabiliyorum.

Soru 7: Teknolojik materyalleri derslerinizde artırmak için bir uğraşınız var mı?

Kendiniz teknolojik materyal hazırlıyor musunuz?

Çalışmaya katılan öğretmenlere yönelik: “Teknolojik materyalleri derslerinizde artırmak için bir uğraşınız var mı veya kendiniz teknolojik materyal hazırlıyor musunuz?” sorusuna ilişkin verdikleri yanıtlardan hareketle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Türkçe derslerinde teknolojik ders materyaller kullanımı, özellikle öğrenmeyi ve öğretmeyi kolaylaştırması, birden çok duyuya hitap etmesi, motivasyonu artırması ve kalıcı öğrenmeyi sağlaması bakımından olumlu bildirimler getirmiştir. Ayrıca Türkçe dersleri için teknolojik materyaller hazırlamanın zaman alması, taşınmasında yaşanan güçlükler, konuya uygun materyalin hazırlanması ve öğrenci düzeyine uygun materyallerin tespitinin zorluğu gibi olumsuz görüşler de bildirilmiştir. Soru ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinden örnekler aşağıda görülmektedir.

Ö4: Çocuklar açısından, derslerde motivasyonu sağladığını düşündüğüm için elimden geldiğince teknolojik ders materyallerini kullanmaya ve hazırlamaya çalışıyorum.

Ö8: Sınıfın fiziki şartlarının yetersiz olmasından dolayı, Türkçe derslerine yönelik teknolojik materyal hazırlayamıyorum.

Ö13: Birçok ders için hazırlıyorum. Önce dersi anlatıyorum ve sonrasında ders konusuna uygun hazırlamış olduğum sunumu, projeksiyon kullanarak daha da pekiştirmiş oluyorum. Bu şekilde çok daha verimli oluyor.

Ö15: Bütün dersler için özenle teknolojik ders materyalleri hazırlıyorum. Bu tür hazırlıklar, dersleri somutlaştırdığından ve görsel kullanım sağladığından dolayı derslerde teknoloji kullanımı büyük katkı sağlıyor.

Ö18: Teknolojik ders materyal kullanımının, çocukların dinleme, konuşma ve dil becerilerine katkı sağladığını düşünüyorum. Zaten en çok da, bu iki dil becerisine yönelik teknolojik materyaller kullanarak etkinlikler yapıyorum.

Soru 8: Sizce teknolojik materyaller, hangi dil becerisinin geliştirilmesinde daha etkilidir?

Araştırmada, "Teknolojik materyaller, hangi dil becerisinin geliştirilmesinde daha etkilidir?" sorusuna öğretmenler çoğunluk olarak, dört dil becerisine teknolojinin olumlu yönde etkileri olduğuna değinmişlerdir. Öğrencilerin Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalarına katkı sağladığını, konuşmaya yönelik kendilerini daha iyi ifade etmelerini desteklediğini ve konuşma kurallarını teknoloji aracılığıyla video, görüntü ve ses kaydı yaparak öğrenciye tekrar izletilebileceği dile getirilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine dair örnekler, aşağıda sunulmuştur.

Ö2: Doğrusu pek zaman bulamıyorum. Bir de kendimi teknolojik ders materyal hazırlama konusunda yeterli görmüyorum.

Ö14: Öğrencilerin anlama becerilerine yani okuma ve dinleme becerilerine, kullanılan her türlü teknolojik ders materyallerinin, doğrudan büyük katkı sağladığını düşünüyorum.

Ö16: Öğrencilerin, yazma dil becerilerine olumlu yönde etkisi olduğunu düşünüyorum. Türkçe dersleri dışında, telefon ve bilgisayar gibi cihazlardan alıştırmalar yaparak faydalanılabilir.

Soru 9: Uzaktan eğitim Türkçe derslerinde, hangi zorluklarla karşılaşıyorsunuz?

Öğrenci ilgisizliği, erişim vb.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden toplanan verilere göre çoğunluk olarak, uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunların derslere katılım sorununu, iletişimsizlik ve isteksizlik olarak açıklamışlardır. Covid-19 salgını dolayısıyla uzaktan eğitim Türkçe derslerine başladıklarında, öğrencilerin sürecin başlarında istekliken süreç uzayınca isteksizliklerinin de arttığını ifade etmişlerdir. “Motivasyonları düştü ve katılım giderek azaldı.” şeklinde belirtmişlerdir. Öğrencilerin İnternet altyapı sorunu olmamasına rağmen katılımın son derece düşük olduğunu ifade eden öğretmenler, öğrencilerin bir süre sonra sıkıldığını ve motivasyonlarının düştüğünü neden olarak göstermişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine dair örnekler, aşağıda sunulmuştur.

Ö1: Türkçe derslerinin birebir ve yüz yüze yapılması gerektiğini düşünüyorum. Türkçe derslerinde iletişim ön planda olduğu için her zaman yüz yüze iletişim kurarak ders işlemenin daha verimli olduğunu düşünüyorum. Uzaktan eğitim programları ile yapmış olduğum derslerde öğrencilerimle ne kadar çok iletişim kurmaya çalışsam da istenilen seviyeye ulaşamadım.

Ö6: Covid-19 sebebiyle çocukların, Türkçe derslerinden geri kalmamaları için uygun görülerek uzaktan eğitimin yapılmasına karar verildi. Ancak ne yazık ki yüz yüze eğitimde olduğu gibi derslerde eski verimi aldığımı düşünmüyorum.

Ö9: Teknik açıdan birçok zorluklarla karşılaştım. Bir an evvel yüz yüze eğitimin başlamasını sabırsızlıkla bekliyorum.

Ö10: Öğrenciler, evdeki rahat ortamdan dolayı kendilerini derslere tam veremiyorlar. Teknik açıdan birçok zorluklarla karşılaştım. Yüz yüze eğitimin başlamasını sabırsızlıkla bekliyorum.

Ö14: Hiçbir zorlukla karşılaşmadım. Açıkçası uzaktan eğitim dersleri için yapmış olduğum hazırlıklar sayesinde birçok yeni ders materyalleri de keşfettim. Karantina sürecinde daha az stresli ve daha çok çalışabileceğim bir çalışma düzeni oluşturdum. Eğitim kurumuna gitmek için yolda harcayacağım 2 saatimi ders hazırlığına ayırdım.

Ö17: Kısmen teknik aksaklıklar yaşayabiliyorum ve öğrencilerin zaman zaman odaklanamama durumu ile de karşı karşıya kalıyorum.

Ö19: Karantina sürecinde, yapmış olduğumuz uzaktan eğitim Türkçe derslerinde, fiziki bir sınıf ortamında olmadığım sebebiyle sözlü olarak derse tam anlamıyla katılamadım. Kullanmış olduğum iletişim programından kaynaklı, ara sıra giden sesler ve teknik sebeplerden dolayı zaman zaman aksaklıklar yaşadım. Dersin ortasında yaşanan bu tür zorluklar, dersteki performansımı olumsuz yönde etkiledi.

Soru 10: Türkçe derslerinde teknoloji kullanımı, sizce ne tür olumsuzluklara yol açabilir?

Öğretmenler ile yapılan odak grup görüşmelerinde, Türkçe derslerinde teknoloji kullanımı, ne tür olumsuzluklara yol açtığına yönelik görüşleri sorulmuştur. Öğretmenler çoğunluk olarak eğitimde teknoloji kullanımı çağının getirisi ve gerekliliği olduğunu dile getirerek derslerde kullanılan teknolojinin, olumsuz yönlerinden çok olumlu yönlerini belirtmişlerdir. Örneğin, eğitim teknolojilerinin görsel-işitsel unsurlarla öğrenme etkinliklerine katkı sağladığını ve derslerde öğretmenlerin işini kolaylaştıracağını dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerine dair örnekler, aşağıda sunulmuştur.

Ö2: Tablet veya bilgisayar ekranından okumak, öğrencinin dikkatini dağıtıyor. Ekranı okumak bazen zor olabiliyor. Çocukların okuma dil becerisine yönelik, çok bir şey kazandırdığını gözlemleyemedim. Ayrıca, çok fazla göz yorduğu için çocukların okuma becerisine katkı sağladığını düşünmüyorum.

Ö8: Eğitimde teknolojinin kullanımı, hiçbir olumsuzluk türüne yol açmaz. Aksine öğrencilerin dersi daha iyi öğrenmelerine ve anlamalarına katkı sağlar.

Ö14: Herhangi bir olumsuzluğa yol açacağını düşünmüyorum.

Ö16: Eğitimde, teknoloji kullanımı önemlidir. Çünkü öğrenci açısından görsellerle desteklenen ders, zihinde kalıcı hâle gelir. Üstelik eğitimde teknolojiyi kullanmak, ayrıcalık olmaktan çok zorunluluk hâline gelmiştir.

Odak Grup Görüşmesi Yapılan Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde öğrencilerden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Nitel araştırmalarda bulguların betimlenmesinde araştırmacının öncelikle elde edilen verileri okuyuculara yorumsuz olarak sunması gerektiği belirtilmektedir (Yıldırım, 2011). Bulguların sunumunda bu ölçüt dikkate alınarak ayrıntılı ve yorumsuz olarak tablo hâlinde sunulmuştur.

Tablo 4

Soru 1'e Ait Bulgular

Türkçe dersinin teknoloji ile öğrenmeye uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

	N	%
Uygun olduğunu düşünüyorum.	7	35,0
Bazı konular için uygun, bazı konular için uygun değil.	8	40,0
Kesinlikle uygun olmadığını düşünüyorum.	5	25,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların "Türkçe dersinin teknoloji ile öğrenmeye uygun olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %35'inin uygun olduğunu düşündüğü, %40'ının bazı konular için uygun, bazı konular için uygun olmadığını düşündüğü ve %25'inin kesinlikle uygun olmadığını düşündüğü görülmektedir.

Tablo 5

Soru 2'ye Ait Bulgular

Teknoloji bilginizin Türkçe dersi öğrenimi için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	N	%
Yeterli seviyede teknoloji bilgim var.	12	60,0
Geliştirmem gerekir.	6	30,0
Yetersiz olduğunu düşünüyorum.	2	10,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Teknoloji bilginizin Türkçe dersi öğrenimi için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %60’ının yeterli seviyede teknoloji bilgisi olduğu, %30’unun geliştirmesi gerektiği ve %10’unun yetersiz olduğunu düşündüğü görülmektedir.

Tablo 6

Soru 3’e Ait Bulgular

Mevcut teknolojik kaynakların Türkçe dersleri için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

	N	%
Kaynaklar yeterlidir.	6	30,0
Kaynakların çeşitliliği artırılabilir.	8	40,0
Kaynaklar yetersizdir.	6	30,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Mevcut teknolojik kaynakların Türkçe dersleri için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %30’unun kaynaklar yeterlidir, %40’ının kaynakların çeşitliliği artırılabilir ve %30’unun kaynaklar yetersizdir yanıtını verdiğini görülmektedir.

Tablo 7

Soru 4’e Ait Bulgular

Türkçe derslerinde hangi teknolojik araçları kullanıyorsunuz?

	N	%
Bilgisayar.	5	25,0
Telefon.	2	10,0
Tablet.	13	65,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Türkçe derslerinde hangi teknolojik araçları kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %25’inin bilgisayar, %10’unun telefon, %65’inin tablet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 8

Soru 5'e Ait Bulgular

Türkçe derslerinde hangi iletişim programlarını kullanıyorsunuz?

	N	%
Zoom.	4	20,0
Google Hangout Meet.	7	35,0
Microsoft Teams.	7	35,0
Diğer.	2	10,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Türkçe derslerinde hangi iletişim programlarını kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %20’sinin Zoom, %35’inin Google Meet, %35’inin Microsoft Teams cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 9

Soru 6'ya Ait Bulgular

Türkçe derslerinde teknolojik araçları ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

	N	%
Türkçe derslerimizin tamamını teknolojik cihazlarla öğreniyoruz.	4	20,0
Türkçe derslerimizde teknolojik cihazları zaman zaman kullanıyoruz.	6	30,0
Türkçe derslerimizde teknolojik cihazlar çok az kullanıyoruz.	10	50,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Türkçe derslerinde teknolojik araçları ne sıklıkta kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %20’sinin Türkçe derslerimizin tamamını teknolojik cihazlarla öğreniyoruz, %30’unun Türkçe derslerimizde teknolojik cihazları zaman zaman kullanıyoruz, %50’sinin Türkçe derslerimizde teknolojik cihazlar çok az kullanıyoruz cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 10

Soru 7'ye Ait Bulgular

Türkçe derslerinde teknolojik araçlara yer verilmesinin öğrenmenize etkisi ne olur?

	N	%
Daha hızlı öğrenebilirim.	9	45,0
Öğrenmemi zorlaştırır.	6	30,0
Hiçbir şey fark etmez.	5	25,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Türkçe derslerinde teknolojik araçlara yer verilmesinin öğrenmenize etkisi ne olur?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %45'inin daha hızlı öğrenebilirim, %30'unun öğrenmemi zorlaştırır, %25'inin hiçbir şey fark etmez cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 11

Soru 8'e Ait Bulgular

Türkçe derslerindeki teknolojik materyal kullanımı, sizi sınıf içerisinde nasıl etkiler?

	N	%
Derse katılımım ve motivasyonum artar, olumlu etkiler.	11	55,0
Derste dikkatim dağılır, motivasyonum düşer, olumsuz etkiler.	6	30,0
Hiçbir şey fark etmez, etkilenmem.	3	15,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Türkçe derslerinde teknolojik materyal kullanımı sizi sınıf içerisinde nasıl etkiler?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %55'inin derse katılımım ve motivasyonum artar, olumlu etkiler, %30'unun derste dikkatim dağılır, motivasyonum düşer, olumsuz etkiler, %15'inin hiçbir şey fark etmez, etkilenmem cevabını verdiğini görülmektedir.

Tablo 12

Soru 9'a Ait Bulgular

Türkçe derslerindeki teknolojik materyallerin kullanımı, sizin hangi öğrenme alanınıza katkı sağlar?

	N	%
Konuşma ve dinleme becerilerim gelişir.	4	20,0
Okuma ve yazma becerilerim gelişir.	6	30,0
Kelime dağarcığım gelişir.	6	30,0
Dil bilgisi kurallarını öğrenmem kolaylaşır.	4	20,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Türkçe derslerindeki teknolojik materyallerin kullanımı, sizin hangi öğrenme alanınıza katkı sağlar?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %20’sinin konuşma ve dinleme becerilerim gelişir, %30’unun okuma ve yazma becerilerim gelişir, %30’unun kelime dağarcığım gelişir, %20’sinin dil bilgisi kurallarını öğrenmem kolaylaşır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 13

Soru 10'a Ait Bulgular

Hangi dil becerisi için daha çok teknolojik materyaller geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

	N	%
Konuşma.	3	15,0
Dinleme.	2	10,0
Okuma.	10	50,0
Yazma.	5	25,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Hangi dil becerisi için daha çok teknolojik materyaller geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %15’inin konuşma, %10’unun dinleme, %50’sinin okuma, %25’inin yazma cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 14

Soru 11'e Ait Bulgular

Türkçe dersinde teknolojik materyal kullanımında hangi zorluklarla daha sık karşılaşırsınız?

	N	%
Teknolojik cihazların kullanım bilgisi yetersizliği.	11	55,0
Teknik aksaklıklar ve sorunlar.	6	30,0
Sorun yaşamadım.	3	15,0
Diğer.	0	0,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Türkçe dersinde teknolojik materyal kullanımında hangi zorluklarla daha sık karşılaşırsınız?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %55'inin teknolojik cihazların kullanım bilgisi yetersizliği, %30'unun teknik aksaklıklar ve sorunlar, %15'inin sorun yaşamadım cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 15

Soru 12'ye Ait Bulgular

Türkçe derslerini uzaktan eğitim yoluyla almanız sizce ne kadar verimli oluyor?

	N	%
Her anlamda daha verimli geçiyor.	6	30,0
Bazı noktalarda eksik kalıyor.	9	45,0
Fark etmiyor.	5	25,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Türkçe derslerini uzaktan eğitim yoluyla almanız sizce ne kadar verimli oluyor?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %30'unun her anlamda daha verimli geçiyor, %45'inin bazı noktalarda eksik kalıyor, %25'inin fark etmiyor cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 16

Soru 13'e Ait Bulgular

Uzaktan öğretim ile işlenen Türkçe derslerinin süresi hakkında ne düşünürsünüz?

	N	%
Ders süresi 40 dakikadan fazla olmamalıdır.	6	30,0
Ders süresi 40 dakikadan fazla olmalıdır.	3	15,0
Fark etmiyor.	11	55,0
Toplam	20	100,0

Katılımcıların “Uzaktan öğretim ile işlenen Türkçe derslerinin süresi hakkında ne düşünürsünüz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %30'unun ders süresi 40 dakikadan fazla olmamalıdır, %15'inin ders süresi 40 dakikadan fazla olmalıdır, %55'inin fark etmiyor cevabını verdiği görülmektedir.

Bölüm 5

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde saha araştırması Hollanda'da yapılan çalışmada, Türkçe eğitimi veren öğretmenler ve Türkçe eğitimi alan öğrencilerin derslerde teknolojinin kullanımına yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın bu son bölümünde öğretmenler ve öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilere bağlı kalarak çalışmada sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

Günümüzde teknolojinin hızla ilerlemesi, diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanını da etkilemektedir. Eğitimde teknoloji kullanımı ile ilgili alan yazıları incelendiğinde, teknolojinin eğitim kalitesini yükselterek eğitimde teknolojiyi etkili kullanabilen nesillerin yetişmesine katkı sağladığı görülmektedir. Eğitimde teknoloji kullanımı hususunda ortaya konan birçok veride, eğitim sürecinde teknolojiye mutlak yer verilmesinin gereği üzerinde uzlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu noktada, eğitim gören öğrencilerin, eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve bu görüşler doğrultusunda sorunların çözümü için yolların üretilmesi oldukça önemlidir. Çalışmanın son bölümünde araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçların doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenler, eğitimde kullanılan teknolojinin öğrencilerin başarısını artırdığını, hedeflenen bilgileri daha kolay, kalıcı ve hızlı bir şekilde öğrenmelerine olanak sağladığını düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenler, eğitimde kullanılan teknolojinin öğrencilere çoklu ve seçenekli öğrenme imkânı sağlayarak eğitimin kalitesini artırdığını düşünmektedirler.

Teknolojik araç gereçlerin ana dilde eğitime katkısına yönelik, öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşleri, hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin eğitimde teknolojiyi kullanmanın öğrenmeyi kolaylaştırdığı yönündedir. Ayrıca öğretmenlerce eğitim ortamlarında teknoloji kullanımının artık ayrıcalık olmaktan çok zorunluluk olduğu düşünülmektedir.

Teknolojinin eğitim alanına etkili bir şekilde entegre edilebilmesi için eğitimcilerden, teknoloji ile ilgili gerekli donanıma sahip olmaları beklenilmektedir. Eğitim kurumlarında eğitim veren öğretmenlerin, toplumun teknolojik yapısına uygun bireyler yetiştirebilmeleri için teknolojiyi her anlamda kullanabilmelerinin çok büyük öneme sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin teknoloji kullanımına yönelik tutumlarının olumlu veya olumsuz olmasından daha çok öğretmenlerin teknolojiyi, derslerinde ne derece kullandıklarının daha önemli bir hâl aldığı görülmektedir. Günümüzde öğrencilerin teknoloji ile olan bağlarına bakıldığında öğretmenlerin de teknoloji bilgi donanımı açısından öğrencilerinden geri kalmaması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin, teknoloji kullanımına yönelik tutumlarının belirlenmesi önem arz etmektedir.

Hollanda'da Türkçe eğitimi veren öğretmenlerin teknoloji bilgisinin orta düzeyde ve teknoloji algılarının iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonucun sebebi öğretmenlerle yapılan görüşmeler sırasında yöneltilen çeşitli sorular ile ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Öğretmenler, derslerinde teknolojiyi aktif olarak kullanmak istemektedir fakat özellikle eğitimde kullanılan güncel teknolojik ders materyalleri konusunda bilgi eksikleri olduğunu ve teknolojiyi nasıl öğretime entegre edecekleri hakkında yeterlilik sıkıntısı çektiklerini dile getirmektedirler. Öğretmenler teknolojinin eğitime entegre edilmesi hususunda hizmet içi eğitim seminerleriyle verilmesi gerektiğini ifade etmektedirler.

Genel olarak araştırmaya katılan öğretmenler, Türkçe derslerinde teknolojinin kullanımına ilişkin algılarının olumlu yönde olduğunu ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını da pozitif yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Ayrıca yapılan araştırmalarda, öğretmenlerin teknolojiye yönelik dijital okuryazarlık düzeyleri ilerledikçe eğitim sürecinde teknolojinin kullanımına yönelik pozitif tutumlarının da arttığı gözlemlenmiştir.

Teknolojik araç ve gereçlerin ana dilde eğitime katkısına yönelik, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerine baktığımızda, hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin eğitimde teknolojiyi kullanmanın öğrenmeyi kolaylaştırdığı yönündedir. Ayrıca eğitim ortamlarında teknoloji kullanımının artık ayrıcalık olmaktan çok zorunluluk hâle geldiğini düşünmektedirler.

Tartışma

Hollanda'da, Türkçe dersleri veren öğretmenlerin ve Türkçe dersleri alan öğrencilerin, derslerde teknoloji kullanma durumları ve etkililiğine yönelik görüşleri belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma neticesinde ulaşılan sonuçlara ilişkin alandaki diğer araştırmalarla benzeyen ve farklılaşan yönleri tartışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Türkçe dersinde teknolojiyi etkin kullanmaya yönelik görüşlerine genel olarak bakıldığında, öğretmenlerin derslerde teknolojiyi çeşitli sebeplerden dolayı etkin kullanmadıkları görülmüştür. Bu sonuçlardan yola çıkarak araştırmaya katılan öğretmenlerin teknolojiyi yeteri düzeyde kullanamadıkları yargısına varılabilir. Karasakaloğlu, Saracaloğlu ve Uça'nın (2011) yaptığı çalışmada da öğretmenlerin öğretimde bilgi teknolojilerini kullanma düzeylerinin istenilen düzeyde olmadığı görülmüştür.

Teknolojiye dair yürütülen Türkçe derslerinin etkililiğini kendi açılarından değerlendiren öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu teknolojinin öğretme sürecinde kolaylık sağladığını belirtmiştir. Dargut ve Çelik'in (2014) Türkçe öğretmeni adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumlarını araştırdıkları çalışmalarında en çok öğrenmeyi kolaylaştırdığı için eğitimde teknolojinin kullanımı yönünde olumlu düşünceye sahip oldukları belirlenmiştir.

Eğitimde kullanılan teknolojinin temel dil becerilerini edindirme sürecinde öğretime katkılarına dair görüş belirten öğretmenlerin birçoğu teknolojinin en çok okuma ve dinleme becerisi üzerinde olumlu etki sağladığını belirtmişlerdir. Akın (2015) çalışmasında, çoklu ortam uygulamalarına dayalı öğretim ile ders işlenen deney grubundaki öğrencilerin akademik başarıları ile okuduğunu ve dinlediğini anlamadaki kalıcılık durumu ve Türkçe dersine yönelik tutum seviyelerinin arttığını tespit etmiştir. Bu iki sonuç, çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Hollanda'da Türkçe dersleri veren öğretmenlerin, eğitimde teknoloji kullanımı konusundaki yenilikleri takip etmeye yönelik görüşlerine baktığımızda, öğretmenlerin yüksek oranda eğitimde kullanılan teknolojik gelişmeleri takip ettiği görülmektedir. Karakaya (2013) kimya öğretmenleriyle yaptığı çalışmada kimya öğretmenlerinin teknolojik yenilikleri çok fazla takip etmediklerini tespit etmiştir. Fakat bu çalışmada öğretmenlerin yenilikleri takip ettiklerini belirtmesi bir anlamda olumlu bir sonuç olarak da değerlendirilebilir.

Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma sonrasında elde edilen bulgu ve ulaşılan sonuçlardan hareketle öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler, genel olarak Hollanda'da yaşayan Türk toplumu, Yurt Dışı Akraba Topluluklar Başkanlığı ve ülkede Türkçe eğitim veren kurumlara yönelik olarak ele alınmıştır.

Hollanda'daki Türk çocuklarına, Türkçe eğitiminde teknolojinin kullanımına yönelik, mevcut sistemi daha bilimsel ve güncel yürütülmesi doğrultusunda, Hollanda'da ana dilde eğitim veren Sivil Toplum Kurumları, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı işbirliği yaparak ortak çalışmalar sürdürmeleri Hollanda'daki Türk çocuklarına, Türkçe eğitiminde katkı sağlayacağı ön görülmektedir.

Hollanda'da Türkçe eğitimi veren kurumların, çocukların beceri alanlarının geliştirilmesine yönelik web teknolojilerini etkili bir şekilde kullanılması fayda sağlayacaktır. Web teknolojileri, eğitimde farklı bilgi edinme imkânı sunmaktadır. Aynı zamanda çocukların dil becerilerini geliştirmelerine ilişkin birçok farklı uygulamalar sunmaktadır. Dolayısıyla web teknolojilerinin, güncel uygulama seçeneklerini kullanan öğrencilere birçok fayda sağlayabileceği düşünülmektedir.

Yurt dışında görev yapan öğretmenlerin, Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki okullara gönderilerek farklı eğitim modelleri görmeleri sağlanmalıdır. Aynı zamanda teknolojik olarak fiziki yapısı iyi düzeyde olan eğitim kurumlarına gezi düzenlenerek öğretmenlere farkındalık oluşturmak adına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Hollanda'da Türkçe eğitimi veren kurumlar, eğitimin daha verimli ve etkili olması için teknolojik ders materyallerinin kullanılabileceği uygun sınıf ortamı oluşturmaları gerekmektedir. Bilgisayar, tablet, etkileşimli tahta, projeksiyon ve diğer teknolojik ürünler, kitapta bulunmayan birçok konuda öğretmenler için çeşitli kaynak teşkil etmektedir. Eğitimde kullanılan birçok teknoloji aynı zamanda öğretmenlere teknolojik ders materyalleri geliştirmenin başka yollarını da öğrenmelerini sağlamaktadır.

Hollanda'da yaşayan Türk toplumu (aileler ve çocuklar), Türkçenin önemi konusunda alan uzmanları tarafından çeşitli şekillerde bilinçlendirilmeli, geniş katılımlı ana dili eğitimine yönelik etkinlikler yapılmalıdır.

Aile bireyleri Türkçe öğretiminde teknolojinin el verdiği boyutlarda Türkiye ile iletişim ağı kurmalıdır. Örneğin, Türkiye’de çevrim içi ücretsiz Türkçe kursları yapan birçok kurumla iletişime geçilebilir. Aileler çocuklarını Türkçe eğitimine katkıda bulunabilecek kişilerle bağlantı kurarak çevrim içi dersler almaya yönlendirmelidir. Bununla birlikte Türkçe öğretmeye yönelik çeşitli bilgisayar oyunları, bilgisayar programları, akıllı telefon uygulamaları gibi benzer ihtiyaca uygun, güncel teknolojiden de yararlanılmalıdır.

Literatürde, eğitimde teknoloji kullanımı ve özellikle yurt dışındaki Türk çocuklarına, Türkçe eğitime yönelik teknoloji uygunluk algısı ile yapılmış araştırmaların çok az sayıda olduğu görülmektedir. Bu nedenle araştırmacıların teknoloji kullanımı ve teknoloji uygunluk algısı ile diğer alanların ilişkisine yönelik derinlemesine çalışmalar yapmaları, farkındalığın artmasını sağlayacaktır.

Hollanda’da Türkçe eğitimi veren sivil toplum kurumları, Türkçe ve Türk Kültürü dersleri konusunda bilinçlendirilmeli, Yunus Emre Enstitüsü dışındaki derneklere de destek olmaları için çalışmalar yapılmalıdır.

Türkçe eğitimi için teknolojik ders materyalleri hazırlanırken dil düzeyi dikkate alınmalı, yurt dışında görev yapmış başarılı öğretmenlerin tecrübelerinden yararlanılmalı, ders materyallerinin yabancı ülkelerdeki öğretim programlarıyla uyumlu olmasına ve eğlenceli içerikleri barındırmasına dikkat edilmelidir.

Hollanda’nın batı bölgesinde Türkçe eğitimi veren öğretim merkezlerinin, ekonomik olarak daha özgür ve bütçesi daha iyi olan kurumlar olduğu bilinmektedir. Ekonomik anlamda daha düşük olan diğer Türkçe eğitimi veren kurumların da yararlanabilecekleri web siteleri oluşturmaları faydalı olacaktır. Böylece bu sitelerden yapılacak olan çevrim içi etkinliklere diğer kurumlar da erişim sağlayabilir.

Bu çalışma, Hollanda’daki Türk çocuklarına Türkçe eğitiminde kullanılan teknoloji ile sınırlı olduğundan dolayı, Avrupa’nın farklı ülkelerinde yaşayan Türk çocuklarına yönelik Türkçe eğitiminde kullanılan teknolojiye yönelik de çalışmalar yapılarak konuya ilişkin elde edilecek çeşitli sonuçlar birlikte değerlendirilmelidir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na Yönelik Öneriler

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Hollanda'da yaşayan Türk çocuklarının ana dilini doğru bir şekilde öğrenmeleri için ülkede faaliyet gösteren STK'lerin Türkçe eğitim çalışmalarını desteklemektedir. YTB her ne kadar Hollanda'daki eğitim kurumlarına yönelik Türkçe ders materyalleri ve teknolojik araç gereç gibi birçok katkıda bulunsa da, Hollanda'da yapılan saha çalışmasında, Türk çocuklarının temel dil becerilerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Araştırma esnasında, Türkçe eğitimi veren STK'lerin yetkilileri ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, ana dilde eğitim sorunlarının çözümüne yönelik daha fazla girişimlerde bulunulması gerektiği ifade edilmiştir. Yurt dışında yaşayan Türk toplumundan ana dili ve toplum dilini bir arada kullanabilen çok kültürlü ve nitelikli bireyler oluşturabilmek oldukça önemlidir. Bunu sağlayabilmek için ana dil eğitimi ve öğretimiyle ilgili yerinde ve doğru tespitler yapılarak sorunlara yönelik çözüm önerileri içeren sağlam ve özverili bir sistemle temellendirilmiş bir dil politikasına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda dil politikalarının oluşturulma sürecinde, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'na önemli görevler düşmektedir.

Örneğin, belli aralıklarla sahada çalışmalar yapılmalıdır. Nitekim bu çalışmaların sonuçları hem güncel sorunları tespit etmekte hem de ileriye yönelik dil politikalarına yön verebilecektir. Araştırmalarda güvenilir veriler elde etmek adına farklı veri toplama araçlarının yanı sıra, güncel veri analiz programları da kullanılmalıdır. Genel anlamda yurt dışında yaşayan Türk çocukları, özel anlamda ise Hollanda'da yaşayan Türk çocukları ile ilgili çalışmalar nicelik bakımından artmalı, farklı örneklem grupları ve farklı dil becerileri üzerinden çeşitlendirilmelidir. Bu çalışmalarda yalnızca çocukların Türkçe eğitim seviyesine değil, sorunun temeline inilerek onların Türkçe eğitimini yakından ve uzaktan ilgilendiren ülkedeki tüm sivil toplum kurumları ve Türkçe öğretmenleri bir bütün olarak değerlendirilerek çalışma alanına dâhil edilmelidir. Avrupa'da yaşayan Türk çocukları ile ilgili çalışmalara daha sık yer verilmeli, araştırmacılara bu alanla ilgili destek sağlanmalıdır. Bu destekler sonucunda Avrupa'da bulunan ve Türkçe eğitimi veren birçok kuruma ulaşılabileceği, çalışmaların sayısının ve kalitesinin artırılacağı unutulmamalıdır.

Hollanda’da Türkçe Eğitim Veren Kurumlara Yönelik Öneriler

Dil, sosyal bir olgu olduğundan hem öğrenilmesinde hem de öğretilmesinde teknolojinin kullanılacağı ortamlar oluşturmak gerekmektedir. Hollanda’da yaşayan Türk çocukların arasında hoşgörüyeye dayalı bir ilişki ağının oluşması, yaygınlaştırılması ve Türkçenin ana dil olarak ihtiyaç hâline getirilmesi sürecinde ülkede bulunan eğitim kurumlarının üzerine pek çok görev düşmektedir. Örneğin, Türk çocuklarına ana dilde eğitime yönelik birlikte kullanabilecekleri alternatif bir öğrenme ortamı olan, web eğitim portalı geliştirilebilir. Türkçenin baskın dil olan Hollandaca karşısında varlığını sürdürebilmesi, ülkede Türkçe eğitimi veren kurumların sayısının artırılması ve Türkçe eğitimi verilen sınıfların teknolojik araç ve gereçlerden oluşan sınıflar oluşturularak ana dilde eğitimin daha etkin hâle gelmesi sağlanmalıdır. Ders materyalleri, yalnızca ders kitaplarının sınırlı içerikleriyle kısıtlanmamalı ve ders kitapları, dil eğitiminin verildiği yaş grubuna ve ülkenin sosyolojik yapısına uygun nitelikte olmalı, baskın kültürün etkisiyle büyüyen çocukları, yaşadıkları sosyal çevreden soyutlamadan onları kendi kültürleriyle birleştirebilmelidir.

Türkçenin baskın kültür ile Türk kültürü arasında bağ kurabildiği, yaşanan topluma uzak olmayan, dil öğrenene öz güven aşılayan, ihtiyaca cevap verebilen güncel teknolojilerden oluşan ders materyalleri oluşturulmalıdır. Günlük hayatta en sık kullanılan sözcükler ve sözcük kalıplarının listesi çıkarılmalı, bu sözcüklerin öğretilmesine yönelik teknolojiyi temele alan ders materyalleri hazırlanmalıdır. Baskın dil ve kültür içerisinde haftada bir iki saatlik Türkçe dersleri ile başarıya ulaşmak oldukça güçtür. Bu nedenle Türkçe derslerinin, haftalık saatleri artırılmalı ve hafta içerisinde yayılmalıdır. Öğrencilere, velilere ve öğretmenlere ihtiyaç analizleri uygulanmalıdır. Türkçe dersleri, hobi dersi veya boş zaman dersi düşüncesinden çıkarılmalı, planlı ve programlı bir şekilde Türkçe eğitimi yapılmalıdır. Bunun yanı sıra ana dilde eğitim veren öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin artırılması ve güncel teknolojilerin kullanımına ilişkin becerilerinin geliştirilmesi konusunda destek sağlanmalıdır. Ülke genelinde Türkçe dersi veren öğretmenlere yönelik yılda en az bir defa eğitim seminerleri düzenlenerek hem eğitimde yeni kullanılmaya başlanan teknoloji hakkında bilgi verilmeli hem de farklı disiplin ve alanlardan içeriklerin yer aldığı eğitim seminerleri yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Akın, E. (2015). Çoklu ortam uygulamalarına dayalı öğretimin 6. sınıf öğrencilerinin anlama becerilerine ve Türkçe dersi tutumlarına etkisi (Muş İli Örneği) İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Akkoyunlu, B. ve Yılmaz, M. (2005). Türetimci Çoklu Ortam Öğrenme Kuramı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 9-18.
- Aksoy, H. (2005). Medya ve Bilgisayar Teknolojisinin Eğitimde Kullanımının Etkileri Üzerine Eleştirel Görüşler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 4(7), 54-67.
- Aksoy, H. (2003). Eğitim Kurumlarında Teknoloji Kullanımı ve Etkilerine İlişkin Bir Çözümleme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 1(3), 4-23.
- Akpınar, Y. (2003). Öğretmenlerin yeni bilgi teknolojileri kullanımında yükseköğretimin etkisi: İstanbul okulları örneği, *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(2), 1303-6521.
- Alkan, C. (1998). Eğitim teknolojisi (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alkan, C. (2005). Eğitim Teknolojisi (7. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alpar, D. (2007). Öğrenci Merkezli Eğitimde Eğitim Teknolojileri Uygulamaları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 19-31.
- Baker, C. (2011). Anne-babalar ve öğretmenler için rehber iki dilli eğitim (A parents' and teachers' guide to bilingualism. (Orijinal kitabın yayın tarihi 2007). İstanbul: Heyamola.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 3.
- Barron, A. E. (2003). Large-scale research study on technology in K–12 schools: Technology integration as it relates to the National Technology Standards. *Journal of Research on Technology in Education*, 35(4), 489-507.
- Başerer, Z. (2014). Öğrencilerin İnterneti ve Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanma Durumlarına Göre İletişim Becerileri ve Öz Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi. *Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı*. Ankara.

- Becker, H. J. (1994). How exemplary computer-using teachers differ from other teachers: Implications for realizing the potential of computers in schools. *Journal of Research on Computing in Education*, 26(3), 291–321.
- Beşli, Z. (2007). Teknoloji ve Toplum. Ortaöğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımı ve etkileri. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Bingimlas, K. A. (2009). Barriers to the successful integration of ICT in teaching and learning environments: A review of the literature. *EURASIA Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 5(3), 235–245.
- Bingöl, H. (1999). Eğitim ve Bilgisayar Destekli Eğitim Nasıl Bir Yeniden Yapılanma, *Cumhuriyet Bilim Teknik*, 22 Temmuz 4(5), 21.
- Can, H. (1992). Organizasyon ve yönetim. Ankara: Adım Yayıncılık.
- Can, N. ve Can, M. (2009). Yurtdışında Bulunan Türk Çocuklarının Eğitimleriyle İlgili Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, S. 1, 2009, s.112-130.
- Çakır, A. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde video kullanımının dinleme becerisine etkisi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Çelik, H. C., Kahyaoğlu, M. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının teknolojiye yönelik tutumlarının kümeleme analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 571-586.
- Clason, D. L. ve Dormody, T. J. (1994). Analyzing data measured by individual *Likert-type items*. *Journal of Agricultural Education*, 35(4), ss. 31- 35.
- Corbetta Piergiorgio. (2003). *Social research, theory, methods and techniques*. London: SAGE Publications Ltd.
- Corporation for Public Broadcasting. (2011).
- Creswell, J. W. (2020). Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni, (Çev. Ed: Bütün, M. & Demir, S.B.). 5. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Creswell, J.W. (2006). Understanding Mixed Methods Research, (Chapter 1). Erişim adresi: http://www.sagepub.com/upm-data/10981_Chapter_1.pdf
- Cummins, J. (2000). Bilingual Children's Mother Tongue: Why is it Important for education? Sprog Forum (February,; Denmark).
- Çakır, R. ve Oktay, S. (2013). Bilgi toplumu olma yolunda öğretmenlerin teknoloji kullanımları. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 35-54.
- Çakır, R. Ve Yıldırım, S. (2009). Bilgisayar öğretmenleri okullardaki teknoloji entegrasyonu hakkında ne düşünürler? *İlköğretim Online*, 8(3), 953–964.
- Çakmakçı, A. (1999). Türkiye'nin Teknoloji Tarihi. 2.Teknoloji Kongresi Bildirileri (s. 37), İstanbul, TÜBİTAK.
- Çelik, H.C. ve Kahyaoğlu, M. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının Teknolojiye yönelik tutumlarının Kümeleme analizi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 571-586.
- Çoklar, A. N. (2008). Öğretmen adaylarının eğitim teknolojisi standartlarıyla ilgili öz yeterliliklerinin belirlenmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Çubukçu, Z. ve Tosuntaş, Ş.B. (2016). Teknoloji Destekli Eğitim Ortamlarında İletişim: *Bir Sınıf Etkileşim Analizi Çalışması*, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Özel Sayı, 192- 199.
- Dalton, E. M. (2009). The relationship between assistive technology state standards for teachers, assistive technology implementation, and student performance in the context of evidence-based practice, University Of Rhode Island, Rhode Island.
- Dargut, T. ve Çelik, G. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2 (2), 28-41.
- Demirel, Ö. (1994). Eğitimde Yeni Teknolojiler ve Öğretmen. Ankara: Nobel Yayınları.

- Demirel, Ö. (1993). Eğitim Terimleri Sözlüğü, Ankara: Usem Yayınları.
- Deniz, K. ve Uysal, B. (2010). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni ve Yurtdışındaki Türk Çocukları için Türkçe ve Türk Kültürü Programı. TÜBAR-XXVII, 2010, s.239-261.
- Dursun, F. (2004). Üniversite öğrencilerinin interneti kullanma amaçları. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Erdemir, N. (2009). Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme özgüvenlerinin tespiti. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6(3), 99-108.
- Ertmer, P.A. (2012). Teacher beliefs and technology integration practices: *A critical relationship*. *Computers & Education*, 59(2), 423-435.
- Fidan, N. (2008). İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 1 (1), 48–61.
- Fidan, N. (1996). Okulda Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Kadioğlu matbaası.
- Günüç, S. (2017). Eğitimde teknoloji entegrasyonunun kuramsal temelleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Haugland, S. W. (2000). Early childhood classrooms in the 21st century: Using computers to maximize learning. *Young Children*, 55 (1), 12-18.
- İşık, O. (1981). Teknoloji Üretimi, Teknoloji Transferi. 2. *Türkiye Sanayi Komisyonu Tebliğleri*, İzmir: DPT Yayın No:1783.
- İşman, A. (2005). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Sempati.
- İşman, A. (2003). Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim (BTEİ), *Uluslararası Online Eğitim Teknolojileri Dergisi*, Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
- İşman, A., Dabaj, F., Altınay, F. ve Altınay, Z. (2003). Students developments at computer courses under the constructivist approach, *The Turkish Journal of Educational Technology* no: 2, (3), pp. 56-67.
- İşman, A. (2003). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. İstanbul: *Değişim Yayınları*.

- ISTE, (2016). International Society for Technology Education. Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanım ve Kalıcı Öğrenme.
- Johnson, B. ve Christensen, L. B. (2004). Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches (2nd ed.) New York: *Pearson Education*.
- Karababa, Z. C. ve Karagül, S. (2014). Yurt Dışındaki Türklere Türkçe öğretmenlerin Sınıf İçi Uygulamalara Yönelik Görüşleri. *Milli Eğitim*, 204-158.
- Karakaya, Ç. (2013). FATİH projesi kapsamında pilot okul olarak belirlenen ortaöğretim kurumlarında çalışan kimya öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi yeterlikleri. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karacakaloğlu, N., Saracaloğlu, A. ve Uça, S. (2011). Türkçe öğretmenlerinin teknoloji tutumları ile bilgi teknolojilerini kullanma düzeylerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (7), 26-36.
- Katrancı, M. ve Uygun, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına yönelik görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 773-797.
- Kaya, Z. (2005). Avrupa Ülkelerinde Yeni Bilgi Teknolojilerinin İlköğretimde Kullanılması.
- Keser, H. (1991). Eğitimde nitelik geliştirmede bilgisayar destekli eğitim ve ders yazılımlarının rolü, eğitimde arayışlar. 1. Sempozyumu'nda Sunulan Bildiri Metinleri, Özel Kültür Okulları Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, İstanbul.
- Koehler, M. J. ve Mishra, P. (2005). What happens when teachers design educational technology? The development of technological pedagogical content knowledge. *Journal of Educational Computing Research*, 32(2), 131-152.
- Krumsvik, R.J. (2014). Teacher educators' digital competence. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 58(3).
- Lee, K. (2000). English teachers barriers to the use of computer-assisted language learning, *The Internet TESL Journal*, no: 6 (12).
- Marshall, G. (1999). Sosyoloji Sözlüğü. (Çev.) Osman Akınhay ve Derya Kömürcü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

- McCarick, K., Xiaoming, L. (2007). Burried Treasure:The İmpact of Computer Use on Young Childrens' Social,cognitive,language development and motivation.AACE Journal,15(1),73-95.
- MEB. Yurtdışındaki Türk Çocukları için Türkçe ve Türk Kùltürü Dersi Öğretim Programı (1-10. Sınıflar). Ankara, 2010.
- McNabb, M.L., Valdez, G., Nowakowski, J. ve Hawkes, M. (1999). Technology Connections for School Improvement: Planners' Handbook. North Central Regional Educational Laboratory, USA.
- Leech, N. L. (2004). Enhancing the Interpretation of Significant Findings: The Role of Mixed Methods Research. The Qualitative Report, 9(4): 770-792.
- Orhan, D. (2014). Ulusal eğitim teknolojisi standartlarına genel bir bakış. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1).
- Önkaş, A.N. (2009). Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanım ve Kalıcı Öğrenme. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Özbay, M. ve Özdemir, O. (2014). Türkçe öğretim programı için bir öneri: Dijital okuryazarlığa yönelik amaç ve kazanımlar / A suggestion for Turkish Teaching Curriculum: *Digital literacy objectives and standards*. Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları, 2(2).
- Özdemir, O. (2017). Türkçe öğretiminde dijital teknolojilerin kullanımı ve bir web uygulaması örneği. *Electronic Turkish Studies*, 12(4), 427.444.
- Plowman, L. ve Stephen, C. (2005). Children, play, and computers in preschool settings. *British Journal of Educational Technology* , 36 (2), 145–157.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 1. On the horizon, 9(5), 1-6.
- Sarıkaya, H. S. (2008). Sınıflarındaki Kùltür Sanat Etkinliklerinin Türk Kökenli Çocuklar Açısından İncelenmesi (Anvers İli Örneği), *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*.
- Satıcı, Ö., Akkus, Z. ve Alp, A. (2009). Tıp fakùltesi öğretim elemanlarının teknolojiye ilişkin tutumlarının chaid analizi ile incelenmesi. *Dicle Tıp Dergisi*, 36 (4), 267-274.

- Shaver, J. P. (2001). Electronic technology and the future of social studies in elementary and secondary schools. *Journal of Education*, 181(3), 13-40.
- Seferoğlu, S. S. (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sipila, K. (2014). Educational use of information and communications technology: Teachers' perspective. *Technology, Pedagogy and Education*, 23(2), 225-241.
- Şahin, A. (2009). İlköğretimde Türkçe öğretimi, (Ed. A. Kırk kılıç, H. Akyol) Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Şimşek, N. (2002). Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı. (Baskı 2). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şimşek, N. (1997). Derste eğitim teknolojisi kullanımı. Ankara: Anıl Matbaacılık ve Ciltevi.
- Tor, H. ve Erden, O. (2004). İlköğretim öğrencilerinin bilgi teknolojilerinden yararlanma düzeyleri üzerine bir araştırma. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3 (1), 16.
- Tosun, N. (2006). Bilgisayar destekli ve bilgisayar temelli öğretim yöntemlerinin, öğrencilerin bilgisayar dersi başarısı ve bilgisayar kullanım tutumlarına etkisi: *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı, Edirne.
- Türk Dil Kurumu. (2021). *Türk dil kurumu sözlükleri*. Erişim adresi: <http://www.sozluk.gov.tr>
- Usluel, Y. K., Aşkar, P. Ve Baş, T. (2008). A structural equation model for ICT usage in higher education. *Educational Technology & Society*, 11(2), 262-273.
- Uşun, S. (2006). Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Tasarımı, *Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara.
- Uzunboylu, H. ve Özdamlı, F. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Elektronik Posta, Tartışma Grupları ve Sohbet Programlarının Eğitsel Amaçlı Kullanımına Yönelik Algıları, *First International Symposium on Computer Education and Instructional Technologies*, 16-18 May, Çanakkale, Turkey.

- Van Braak, J., Tondeur, J., ve Valcke, M. (2004). Explaining different types of computer use among primary school teachers. *European Journal of Psychology of Education*, 19(4), 407-422.
- Wedman, J. ve Howland, J. (2003). Technology use and values of pre-service teachers and faculty: PT3 Results. *In Society for Information Technology & Teacher Education International Conference*, 1, 3603-3607.
- Yalın, H. İ. (2007). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yalın, H. İ. (2004). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yalın, H. İ. (2003). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (8. baskı). Ankara: Seçkin.
- Yürektürk, F. N. ve Coşkun, H. (2020). Türkçe öğretmenlerinin teknoloji kullanımına ve teknoloji destekli Türkçe öğretiminin etkililiğine dair görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 986-1000.

EK-A: Gönüllü Öğretmen Katılım Formu

Değerli öğretmen arkadaşım,
Hacettepe Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi bölümünde, “Hollanda’daki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Dersinde Teknolojinin Kullanımı” üzerine yüksek lisans tezi hazırlıyorum. Bu görüşme, Türkçe öğretimi dersinizde kullanılan teknolojik ders materyallerinin ne oranda fayda sağladığı ve kullanılan teknolojinin etkililiğine yönelik tercihinizi belirlemek üzere geliştirilmiştir. Yanıtların doğru ya da yanlış olması gibi bir durum söz konusu değildir. Araştırma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan izin alınmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. İstedığınız zaman çalışmadan ayrılabilirsiniz. Bu durumda hiçbir kayıt tutulmayacaktır. Bu görüşmede toplanan veriler sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve bilgiler gizli tutulacaktır. Katılımınız ve değerli katkınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Tarih:

Öğretmen:

Adı soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Araştırmacı:

Adı soyadı:

Adres:

Tel:

E-posta:

İmza

EK-B: Öğretmenlere Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Değerli öğretmen arkadaşım,
Hacettepe Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi bölümünde, “Hollanda’daki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Dersinde Teknolojinin Kullanımı” üzerine yüksek lisans tezi hazırlıyorum. Bu görüşme, Türkçe öğretimi dersinizde kullanılan teknolojik ders materyallerinin ne oranda fayda sağladığı ve kullanılan teknolojinin etkililiğine yönelik tercihinizi belirlemek üzere geliştirilmiştir. Yanıtların doğru ya da yanlış olması gibi bir durum söz konusu değildir.

Araştırma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan izin alınmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. İstedığınız zaman çalışmadan ayrılabilirsiniz. Bu durumda hiçbir kayıt tutulmayacaktır. Bu görüşmede toplanan veriler sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve bilgiler gizli tutulacaktır. Katılımınız ve değerli katkınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Öz Geçmiş Bilgisi

Cinsiyet	☐ Kadın ☐ Erkek
Eğitim seviyesi	☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
Türkçe öğretim deneyimi	☐ 3 yıldan az ☐ 3-5 yıl ☐ 5 yıldan fazla

Öğretmenlere Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Soru 1. Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Soru 2. Öğretimde teknoloji kullanımı hakkında sizin yeterliliğiniz nedir? *Teknoloji kullanımı bakımından kendinizi yeterli görüyor musunuz?*

Soru 3. Derslerinizde hangi teknolojik cihazları kullanıyorsunuz?

Soru 4. Derslerinizde hangi iletişim programlarını kullanıyorsunuz? *Zoom, Skype, Google Hangout Meet, Microsoft Teams, Jitsi Meet, GoToMeeting, Adobe Connect.*

Soru 5. Türkçe derslerinde hangi teknolojik materyalleri kullanıyorsunuz? *E-kitap, Epub, Pdf, Mobi, Z-kitap, vb.*

Soru 6. Teknolojik materyallere erişimde ne tür zorluklarla karşılaşıyorsunuz?

Soru 7. Teknolojik materyalleri derslerinizde artırmak için bir uğraşınız var mı? *Kendiniz teknolojik materyal hazırlıyor musunuz?*

Soru 8. Sizce teknolojik materyaller hangi dil becerisinin geliştirilmesinde daha etkilidir?

Soru 9. Uzaktan eğitim Türkçe derslerinde hangi zorluklarla karşılaşıyorsunuz? *Öğrenci ilgisizliği, erişim vb.*

Soru 10. Türkçe derslerinde teknoloji kullanımı sizce ne tür olumsuzluklara yol açabilir?

EK-C: Veli İzni Formu

Sayın Veli,

Hacettepe Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi bölümünde, “Hollanda’daki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Dersinde Teknolojinin Kullanımı” üzerine yüksek lisans tezi hazırlıyorum. Bu görüşme, Hollanda’da yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğretimi derslerinde kullanılan teknolojik ders materyallerin ne oranda fayda sağladığı ve kullanılan teknolojinin etkililiğine yönelik görüşlerin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan izin alınmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Bu görüşmede elde edilen veriler sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve tüm bilgiler gizli tutulacaktır.

Görüşme formundaki soruları okuduktan sonra çocuğunuzun bu çalışmaya katılmasına gönüllü olarak destek verdiğinizde dair bu sözleşmeyi imzalamanız gerekmektedir. Görüşmeye başlamadan önce belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı? Eğer izin verirsiniz görüşmeyi ses kayıt cihazına kaydetmek istiyorum. Bu görüşmenin yaklaşık 60 dakika süreceğini düşünüyorum. Değerli katkınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Veli:

Adı Soyadı:

Tarih:

İmza:

EK-Ç: Gönüllü Öğrenci Katılım Formu

Sevgili öğrenciler,

Hacettepe Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi bölümünde, “Hollanda’daki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Dersinde Teknolojinin Kullanımı” üzerine yüksek lisans tezi hazırlıyorum. Bu görüşme, Türkçe öğretimi dersinizde kullanılan teknolojik ders materyallerinin ne oranda fayda sağladığı ve kullanılan teknolojinin etkililiğine yönelik tercihinizi belirlemek üzere geliştirilmiştir. Yanıtların doğru ya da yanlış olması gibi bir durum söz konusu değildir. Araştırma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan izin alınmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. İstedığınız zaman çalışmadan ayrılabilirsiniz. Bu durumda hiçbir kayıt tutulmayacaktır. Bu görüşmede toplanan veriler sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve bilgiler gizli tutulacaktır. Katılımınız ve değerli katkınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Tarih:

Öğrenci:

Adı soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Veli:

Adı Soyadı:

İmza:

Araştırmacı:

Adı soyadı:

Adres:

Tel:

E-posta:

İmza:

EK-D: Öğrencilere Yönelik Tam Yapılandırılmış Türkçe Görüşme Formu

Sevgili Öğrenciler,

“Hollanda’daki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Dersinde Teknolojinin Kullanımı” üzerine bir araştırma yapmaktayım. Bu konuda sizlerin görüşlerinizi almak istiyorum. Görüşme boyunca söyleyeceğiniz her şey gizli kalacak ve sadece araştırma amacıyla kullanılacaktır.

Görüşmeye başlamadan önce belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı? Eğer izin verirseniz görüşmeyi ses kayıt cihazına kaydetmek istiyorum. Bu görüşmenin yaklaşık 60 dakika süreceğini düşünüyorum. Katılımınız ve değerli katkınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Öz Geçmiş Bilgisi

Cinsiyet:	☐ Kız	☐ Erkek	
Yaş:	☐ 11-12	☐ 13-14	☐ 15-16
Doğum yeri:	☐ Türkiye	☐ Hollanda	☐ Diğer

Öğrencilere Yönelik Tam Yapılandırılmış Türkçe Görüşme Soruları

1. Türkçe dersinin teknoloji ile öğrenmeye uygun olduğunu düşünüyor musunuz?
 - A) Uygun olduğunu düşünüyorum.
 - B) Bazı konular için uygun, bazı konular için uygun değil.
 - C) Kesinlikle uygun olmadığını düşünüyorum.
2. Teknoloji bilginizin Türkçe dersi öğrenimi için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
 - A) Yeterli seviyede teknoloji bilgim var.
 - B) Geliştirmem gerekir.
 - C) Yetersiz olduğunu düşünüyorum.
3. Mevcut teknolojik kaynakların Türkçe dersleri için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
 - A) Kaynaklar yeterlidir.
 - B) Kaynakların çeşitliliği artırılabilir.
 - C) Kaynaklar yetersizdir.
4. Türkçe derslerinde hangi teknolojik araçları kullanıyorsunuz?
 - A) Bilgisayar.
 - B) Telefon.
 - C) Tablet.
5. Türkçe derslerinde hangi iletişim programlarını kullanıyorsunuz?
 - A) Zoom.
 - B) Google Hangout Meet.
 - C) Microsoft Teams.
 - D) Diğer.

6. Türkçe derslerinde teknolojik araçları ne sıklıkta kullanıyorsunuz?
- A) Türkçe derslerimizin tamamını teknolojik cihazlarla öğreniyoruz.
 - B) Türkçe derslerimizde teknolojik cihazları zaman zaman kullanıyoruz.
 - C) Türkçe derslerimizde teknolojik cihazlar çok az kullanıyoruz.
7. Türkçe derslerinde teknolojik araçlara yer verilmesinin öğrenmenize etkisi ne olur?
- A) Daha hızlı öğrenebilirim.
 - B) Öğrenmemi zorlaştırır.
 - C) Hiçbir şey fark etmez.
8. Türkçe derslerinde teknolojik materyal kullanımı sizi sınıf içerisinde nasıl etkiler?
- A) Derse katılımım ve motivasyonum artar, olumlu etkiler.
 - B) Derste dikkatim dağılır, motivasyonum düşer, olumsuz etkiler.
 - C) Hiçbir şey fark etmez, etkilenmem.
9. Türkçe derslerindeki teknolojik materyallerin kullanımı, sizin hangi öğrenme alanınıza katkı sağlar? (Not: Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz.)
- A) Konuşma ve Dinleme becerilerim gelişir.
 - B) Okuma ve Yazma becerilerim gelişir.
 - C) Kelime dağarcığım gelişir.
 - D) Dil bilgisi kurallarını öğrenmem kolaylaşır.
10. Hangi dil becerisi için daha çok teknolojik materyaller geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?
- A) Konuşma.
 - B) Dinleme.
 - C) Okuma.
 - D) Yazma.

11. Türkçe dersinde teknolojik materyal kullanımında hangi zorluklarla daha sık karşılaşsınız?
- A) Teknolojik cihazların kullanım bilgisi yetersizliği.
 - B) Teknik aksaklıklar ve sorunlar.
 - C) Sorun yaşamadım.
 - D) Diğer.
12. Türkçe derslerini uzaktan eğitim yoluyla almanız sizce ne kadar verimli oluyor?
- A) Her anlamda daha verimli geçiyor.
 - B) Bazı noktalarda eksik kalıyor.
 - C) Fark etmiyor.
13. Uzaktan öğretim ile işlenen Türkçe derslerinin süresi hakkında ne düşünürsünüz?
- A) Ders süresi 40 dakikadan fazla olmamalıdır.
 - B) Ders süresi 40 dakikadan fazla olmalıdır.
 - C) Fark etmiyor.

EK-E: Nederlandse Gestructureerde Interview Formulier Voor Leerlingen

Beste leerlingen,

Ik ben bezig met een onderzoek naar “het gebruik van technische lesmaterialen tijdens de Turkse taallessen” die worden gegeven aan Turkse kinderen in Nederland. Ik zou graag uw mening over dit onderwerp willen horen. Vanwege privacy wetgeving blijft alles wat besproken is tijdens het interview vertrouwelijk en wordt het alleen gebruikt voor onderzoeksdoeleinden.

Tot slot, voordat we beginnen met het interview, wil ik uw toestemming willen vragen om dit op te mogen nemen. Dit interview zal ongeveer 60 minuten in beslag nemen. Zijn er van uw kant vragen of opmerkingen alvorens we aan het interview beginnen? Dan wil ik u bedanken voor uw deelname en uw waardevolle bijdrage.

Gegevens van leerlingen

Geslacht:	☐ Meisje	☐ Jongen	
Leeftijd:	☐ 11-12	☐ 13-14	☐ 15-16
Geboorteplaats:	☐ Turkije	☐ Nederland	☐ Overige

Nederlandse Gestructureerde Interview Vragenlijst Voor Leerlingen

1. Denk je dat Turkse taallessen geschikt zijn voor het gebruik van technische lesmaterialen?
 - A) Ik denk dat het geschikt is.
 - B) Geschikt voor sommige onderwerpen, maar niet geschikt voor andere onderwerpen.
 - C) Ik denk dat het absoluut niet geschikt is.

2. Denkt u dat uw technische kennis voldoende is om onderwijs in het Turks te volgen?
 - A) Ik heb voldoende taalkennis.
 - B) Ik moet het verbeteren.
 - C) Ik denk dat het onvoldoende is.

3. Denk je dat de huidige technische lesmaterialen voldoende zijn voor Turkse taallessen?
 - A) De middelen zijn voldoende.
 - B) De diversiteit aan middelen kan worden vergroot.
 - C) De middelen zijn onvoldoende.

4. Welke technische lesmaterialen gebruikt u tijdens de Turkse taallessen?
 - A) Computer.
 - B) Telefoon.
 - C) Tablet.

5. Welke videoconferenties gebruikt u tijdens de Turkse lessen?
 - A) Zoom.
 - B) Google Hangout Meet.
 - C) Microsoft Teams.
 - D) Anders.

6. Hoe vaak worden de technische lesmaterialen gebruikt tijdens de Turkse taallessen?
- A) We volgen al onze Turkse taallessen met technische lesmaterialen.
 - B) We gebruiken van tijd tot tijd technische lesmaterialen tijdens de Turkse taallessen.
 - C) We gebruiken weinig tot niet technische lesmaterialen tijdens de Turkse taallessen.
7. Wat is het effect van het gebruik van technische lesmaterialen tijdens de Turkse taallessen?
- A) Ik kan daardoor sneller leren.
 - B) Het maakt het moeilijker voor mij om te leren.
 - C) Het maakt geen verschil.
8. Welke invloed heeft het gebruik van technische lesmaterialen in de klas op jou tijdens de Turkse taallessen ?
- A) Mijn deelname aan de les en mijn motivatie neemt toe, het heeft een positief effect.
 - B) Ik word afgeleid tijdens de les, mijn motivatie neemt af, het heeft een negatief effect.
 - C) Het maakt niet uit, ik heb er geen last van.
9. Aan welke taalvaardigheid van jou draagt het gebruik van technische lesmaterialen bij tijdens de Turkse taallessen? *(Opmerking: u kunt meer dan één optie kiezen.)*
- A) Het draagt bij aan mijn spreek- en luistervaardigheid.
 - B) Het draagt bij om mijn lees- en schrijfvaardigheid verbeteren.
 - C) Het draagt bij om mijn woordenschat te verbeteren.
 - D) Het wordt gemakkelijker voor mij om grammaticaregels te leren.

10. Voor welke taalvaardigheid zou volgens jou meer technische lesmaterialen moeten worden ontwikkeld?
- A) Spreken.
 - B) Luisteren.
 - C) Lezen.
 - D) Schrijven.
11. Welke moeilijkheden kom je vaak tegen bij het gebruik van technische lesmaterialen tijdens de Turkse taallessen?
- A) Onvoldoende kennis van het gebruik van technische lesmaterialen.
 - B) Technische problemen.
 - C) Ik ervaar geen problemen.
 - D) Anders.
12. Hoe efficiënt denk je dat het is om Turkse taallessen te volgen via afstandsonderwijs?
- A) Het is in alle opzichten efficiënter.
 - B) Het heeft tekortkomingen op sommige punten.
 - C) Het maakt niet uit.
13. Wat vindt u van de duur van de Turkse taallessen die worden gegeven met afstandsonderwijs?
- A) De lessen mogen niet langer dan 40 minuten zijn.
 - B) De lessen mogen best meer dan 40 minuten zijn.
 - C) Het maakt niet uit.

EK-F: Etik Komisyonu Onay Bildirimi

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Tarih: 19/10/2020
Sayı: 35853172-101.02.02-
E.00001292543

Sayı : 35853172-101.02.02
Konu : Adem YAVAŞ Hk. (Etik Komisyon İzni)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 28.09.2020 tarihli ve E-51944218-101.02.02-00001256053 sayılı yazı.

Enstitünüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yurtdışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi yüksek lisans programı öğrencilerinden Adem YAVAŞ'ın Doç. Dr. Mahir KALFA danışmanlığında yürüttüğü "**Hollanda'da Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Dersinde Teknolojinin Kullanımı**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 13 Ekim 2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Vural GÖKMEN
Rektör Yardımcısı

EK-G: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

11 / 6 / 2021

Adem YAVAŞ

EK-Ğ: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu

06 / 07 / 2021

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı: Hollanda'da Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Dersinde Teknolojinin Kullanımı

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
06 / 07 / 2021	97	155.757	11 / 06 / 2021	%17	1616330641

Uygulanan filtreler:

1. Kaynaklar hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Adem YAVAŞ

Öğrenci No.: N18127194

Ana Bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Programı: Türkçe Eğitimi

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

İmza

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Doç. Dr. Mahir KALFA

EK-H: Thesis/Dissertation Originality Report

06 / 07 / 2021

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Title: The Use of Technology During Turkish Classes in The Netherlands for Children With Turkish Roots

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
06 / 07 / 2021	97	155.757	06 / 07 / 2021	%17	1616330641

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Adem YAVAŞ
Student No.: N18127194
Department: Turkish and Social Sciences Education
Program: Turkish Education
Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED
Assoc. Prof. Dr. Mahir KALFA

EK-İ: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- o Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

11 / 06 / 2021

Adem YAVAŞ

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

* Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

